

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:Enostolpna petlinna vrsta
malih oglasov po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uradniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnštva 528.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.**Naša davčna uprava.**

Ponovimo dejstva: Poslanec Smodej je na nedeljskem shodu v »Unionu« ugotovil, da bi bila morala plačati Slovenija za proračunsko leto 1924—25 po proračunu 74 milijonov dinarjev neposrednih davkov, plačala jih je pa 114.2 milijonov Din, torej okroglo 40 milijonov Din več, kakor je zahtevala od Slovenije centralna državna uprava po svojem proračunu. Za mesec januar, februar in marec bi bila morala Slovenija plačati neposrednih davkov 19 milijonov Din, iztirjali so pa 33 milijonov Din, torej 13 milijonov Din več kakor je pričakovala in zahtevala centralna državna uprava od Slovenije. Dohodnine bi bila morala plačati Slovenija za 1. 1924.—25. z dokladi vred 33 milijonov Din, finančna delegacija pa je predpisala, kakor je ugotovil posl. Smodej, 62 milijonov dinarjev dohodnine, to je 90 odstotkov več kot predpisuje državni proračun!

To so gola dejstva in suhe številke. Te številke ne govorijo, ampak vprijejo do neba!

Po vsem svetu je navada, in tudi pri nas je veljala nekadašnja navada, da davčne oblasti niso nikdar iztirjale večjih vsot od davkoplačevalcev kakor jih je določil državni proračun, ki ga je sestavila državna finančna uprava sporazumno z ljudskim zastopom. Namen državnih proračunov ni ljudstva izsesavati in njegovo blagostanje in premoženje uničevati, ampak za kritje javnih potreb odtegniti ljudskim dohodkom le toliko, da ne trpi ljudski kapital in da se ne uničijo viri dohodkov. Pametna finančna uprava skuša z vsemi sredstvi ljudsko premoženje dvigati in ljudske dohodke — in s tem vred tudi svoje — množiti. Kjer pa nespametni finančni uravniki proračune prekoračujejo, prestopajo daleč svoje kompetence, ker več kakor določa državni proračun se od ljudskih dohodkov ne sme odtegovati. Zviševati odtegljaje od ljudskih dohodkov se pravi zviševati davke — to pravico pa ima samo parlament in to je njegova glavna pravica, nikakor pa nima te pravice niti centralna državna finančna uprava, še manj pa tej podrejena pokrajinska!

Vsote, ki jih določa od parlamenta odobreni državni proračun kot davke, po vsem svetu razdele na province, okraje, občine in posameznike, upoštevajoč gospodarsko stanje province, okrajev in posameznikov. Tudi v Srbiji so imeli to navado. Srbi pravijo, da se »porez« (davke) »razreže«. To se pravi, da se mora to, in sicer samo to, kar je določila vlada sporazumno z ljudskim zastopom in niti vinar več, pravično razdeliti na rame posameznikov kot davčno breme. Po tem finančno-upravnem pravilu, ki je nekaj tako samoposebno umnega, da ga ni treba menda nikomur obširno razlagati, postopajo povsod izvzemši v Sloveniji. Številke, ki jih je navedel poslanec Smodej, pravijo več kot jasno, da za davčno upravo v Sloveniji ne velja državni proračun, ki mora biti za finančno upravo svet in nedotakljiv zakon, ampak v Sloveniji velja in vlada in odločuje davčna samovolja, ki ni utemeljena v nobenem zakonu in v nobeni izvršilni naredbi. Ker so številke, ki jih je navedel poslanec Smodej, povsem točne, sledi, da so vsi davčni predpisi v Sloveniji protizakoniti, ker se ne drže po zakonu določene mere in skrajni čas bi bil, da se proti kršiteljem zakonov tudi postopa po zakonu! Nered in razvado, da bi upravni organi kar po svoje odmerjali davke ne ozirajoč se na jasno določila državnega proračuna, ki je za vse obvezen zakon, je treba izravnati s korenino in zatreti v krali. Če pa je državni proračun le brezpomembna igračka in ne obvezen zakon, potem pa naj mero-dajni gospodje odpravijo državni proračun in naj ne ubijajo ž njim dragocenega časa!

Ni naš namen braniti in zagovarjati finančne uprave za Slovenijo, čeprav tudi ona ni brez vsake krivde. Glavna odgovornost za protizakonito obdavčenje slovenskih davkoplačevalcev pa ne zadeva samo naše davčne uprave, ki jo izvajajo, ampak še mnogo bolj one, ki to protizakonitost trpe ali jo celo odobravajo. Centralni finančni uravi v Belgradu gotovo ne more biti neznan, kaj govorijo davčne številke iz Slovenije. Če pa ji je to znano, zakaj ne nastopi proti tako očitni

nezakonitosti z vso brezobzirnostjo in strogostjo, kakor bi to bila njena zakonita dolžnost, in ne zavrne prevelike davčne vneme svojih organov v Sloveniji v zakonito ji odkazane meje?

Pod kontrolo pa stoji tudi finančni minister. Njega in njegovega delovanja ne sme nadzirati le opozicija, ampak dolžna je nadzirati njegovo delovanje tudi vladna večina. V tej veščini, s katero se sedanja vlada v svojih organih tako rada baha, pa sede tudi ljudje iz Slovenije. Ljudje, ki se imenujejo samostojne demokrate in državno-vojniki, katerim bi moralo biti spoštovanje zakonov in torej tudi spoštovanje državnega pro-

računa glavna stvar. Ali so se pa ti ljudje le enkrat zganili proti malomarnosti svojega finančnega ministra, ki mora vedeti že iz uradnih števil, kako se v Sloveniji samovoljno gazi in tepta državni proračun, in ga poklicati na odgovor, magari z grožnjo, da bodo odšli iz vlade in njene večine, če se ta za vso Slovenijo in za vse njene gospodarske kroge brez izjeme pogubna in uničevalna metoda ne le samovoljnega pobiranja, ampak tudi samovoljnega navijanja davkov ne odpravi? Tega še nismo doživeli, in to je najboljši dokaz demokratske skrbi za Slovenijo. Slovenski gospodarski krogi pa si bodo to zapomnili.

Pašičevo stanje se je zopet poslabšalo. — Borba za njegovo nasledstvo.

Belgrad, 24. jun. (Izv.) Nocoj proti večeru je bilo zapaziti v radikalnem klubu veliko vznemirjenje. Širilo se se vesti, da se je zdravstveno stanje predsednika Pašiča, ki se je bilo zadnja dva dni toliko popravilo, da se je lahko razgovarjal s posameznimi prvaki radikalne stranke, danes popoldne in proti večeru zelo, zelo poslabšalo. Radikali so se zelo razburjali in številni poslanci radikalnega kluba, ki so bili zbrani, so takoj odhiteli na topičersko brdo.

Sicer se z ozirom na Pašičevo stanje še vedno razpravlja o njegovem nasledniku. Kakor smo večer poročali, forsirajo nekateri krogi kot naslednika Uzunovića, o čemer poročajo danes vsi tujakinski listi. Vendar je ta kandidatura naletela na skrajno minimalne simpatije ne samo v parlamentu, temveč tudi posebno v radikalnem klubu. Trdijo, da Uzunović ni sposoben, da bi posebno sedaj, ko so na dnevnem redu tako težki problemi, obvladal ves kompleks teh problemov in obenem mogel dostojno reprezentirati vlado in radikalno stranko. Z ozirom na to se vedno bolj

in bolj pojavlja tendenca, da nastopi kot Pašičev naslednik in njegov zastopnik Ljuba Živković. Vendar se trdi, da Živkovića ne marajo mero-dajni krogi. Radikalni klub, oziroma njegova večina, še vedno trdno veruje, da bi edini Pašičev zastopnik v tem trenutku mogel biti samo Ljuba Jovanović, za katerega se je odločno izrekla velika večina radikalnih poslancev.

Prvak radikalne stranke Aca Stanojević, ki se nahaja v Belgradu ob času težkih preokretov, sedaj zelo živahno posreduje in izvršuje funkcije. Ponovno je bil sprejet pri kralju v avdienci. Nato se je takoj odpeljal k Pašiču na topičersko brdo. Nekateri krogi so ravno temu Stanojevićevemu obisku pripisovali naglo poslabšanje bolezni predsednika vlade, ker novice, ki jih je prinesel predsedniku Aca Stanojević, niso bile ugodne. Sicer pa v tem pogledu ni bilo nobenih važnih momentov, ker se ta borba za Pašičevo nasledstvo vrši popolnoma za kulisami in skrito, zato pa tembolj ogorčeno in brezobzirno.

Oficielna pogajanja med radičevci in radikali.

Zagreb, 24. jun. (Izv.) Za pogajanja med radikali in radičevci so določeni sledeči delegati: za radikale: Miša Trifunović, M. Trifković, Marko Gjuričić, dr. Srškić, Nikola Uzunović, Ljuba Vitković; za radičevce: Pavle Radić, dr. Nikić, dr. Superina in Karlo Kovačević. Pogajanja bodo javna in se bodo pričela v najkrajšem času. O pogajanjih se bodo izdajali javni zapisniki.

Zagreb, 24. jun. (Izv.) Današnja »Rječ« prinaša na uvodnem mestu informacijo, da pred volitvami v oblasne skupščine ne bo prišlo do vladne spremembe. Vlada PP bo

ostala do jeseni in mogoče še delj časa. Radikalni delegati bodo, kakor poroča »Rječ«, stali radičevcem kot glavni pogoji, da je potrebno obdržati narodni blok. (To so namreč želje samostojnih demokratov.)

Belgrad, 24. jun. (Izv.) Okrog 12 je bil sprejet od kralja v avdienci predsednik Hrv. seljaškega kluba Pavle Radić.

Belgrad, 24. jun. (Izv.) Za jutri popoldne je sklicana seja verifikacijskega odbora, da se sestavi poročilo, ki bo predloženo narodni skupščini, da se lahko vzame v razpravo verifikacija Radičevih mandatov.

Slijajen govor posl. Smodeja v obrambo tiskovne svobode.

Reakcionarni režim postavlja časnikarje pod izjemni zakon.

Belgrad, 24. junija. (Izv.) Zakonodajni odbor je imel sejo dopoldne in popoldne. Prišel je za načelno razpravo o tiskovnem zakonu. Ob priliki razprav v odseku smo že podali jasno sliko o vseh številnih reakcionarnih odredbah v tem zakonu, katerega cilj je ta, da se uniči vse svobodno javno mišljenje, posebno tiskovna svoboda, da bi se vlada na ta način vzdržala na površju in da bi delala, kar bi hotela.

Kot prvi je na današnji seji govoril posl. dr. Zanić, ki je bil v imenu manjšine določen za njenega poročevalca. Posl. Zanić je v skoro 7 urnem govoru kritiziral odredbe zakona. Pokazal je na reakcionarne odredbe člen za členom ter jih tako jasno naslikal, da je bil vsak dvom o pravih ciljih vlade izključen. Posebno je zelo obširno govoril o tem, kako je vlada v ta zakon sprejela vse najslabše in najhujše odredbe vseh tujih zakonodajstev, da bi postavila pred narodno skupščino to skrupulo.

Za njim je govoril posl. Smodej, ki je kot strokovnjak in star časnikar tem lažje opisal vse pogubne odredbe tega zakona, ne samo za razvoj časnikarstva, temveč tudi njegove tendence proti časnikarjem. V členu 13. ustave stoji kot prvo načelo, da je tisk svoboden. Ustavotvorec je tudi v resnici zamislil svobodo tiska in je to svobodo omenil samo

toliko, v kolikor je to nujno, da ni tisk popolnoma neodvisen od etičnih norm in od dolžnosti napram državi, družbi in posameznikom, kajti svoboda v teh ozirih ne more biti popolnoma absolutna. Ta tendenca bi morala biti izražena v zakonu, kar pa se ni zgodilo. Nasprotno je ravno v tem zakonu ta prvobitni namen ustavodajalca popolnoma izbrisani in je nasprotno postavljena kot temeljna točka ta tendenca, da se tiskovna svoboda popolnoma omeji in naredi popolnoma odvisna od vsakokratnega režima in njegovih policijskih organov. Za to je kot temeljno načelo v ta zakon sprejeta prehodna naredba čl. 138. ustave.

Kakor znano je prehodna odredba prišla v ustavo samo za čas, dokler se razmere ne uredi s posebno zakonodajo. Namesto, da bi se sedaj, ko se predlaga specialen tiskovni zakon, ta člen iz ustave odpravil, se nasprotno ravno prevzema v zakon in sicer kot temelj tega zakona.

V dolgih izvajanjih opisuje nato govornik strahovita nasilja, ki jih je ravno na podlagi tega člena 138. ustave izvrševala policija širno naše države. Posebno pa se govornik zadržuje na praksi, ki so jo upravni organi uvedli v Ljubljani. Na podlagi tega člena je bilo naše časopisje preganjano, neštetočrat zaplenjeno, dasiravno je pozneje sodišče dalo pravilno tolmačenje o tem. Radi tega moramo storiti vse, da se ta člen ustave še nadalje ne ziorablja.

Zato zahteva, da se ukine 1. člen 138. ustave, ker je prehodnega značaja in 2. zahteva, da se ukinejo tudi vse odredbe tiskovnega zakona, ki so zasnovane na temelju tega

člena in to je posebno člen 23., ki dobesedno prevzema besede tega prehodnega člena ustave. Tendence vlade, ki je ta člen vrnila v zakon, je jasna: Izročiti javno mišljenje na milost in nemilost policiji in javnim organom, da je preganja po naredbi vsakokratnih vladnih eksponentov.

Ta tendenca se vidi v vsakem členu. Iz vsakega člena prihaja ven samo policija. Vidi se to, da se hoče uničiti opozicionalen tisk in časnikarji večji v ječo, če so subjektivno krivi ali ne.

V vznešenih besedah opisuje nato govornik borbo vseh narodov za svobodo. Velika je vloga, ki jo igra tisk v človeški borbi za svobodo. V tej borbi se zbira cvet naroda, tako da je tisk postal mero-dajen ne samo za politične dogodke, temveč tudi za programatičen progres narodov in za njihovo napredovanje v kulturi in gospodarski politiki. Središče vse borbe v vseh časih je bilo časnikarstvo. Ono ima največji zaslug za napredek kulture. Sedaj pa prihaja vlada, ki hoče zatirati to časopisje in s tem zatreti napredovanje kulture. Značilno je, da ravno oni ljudje, ki so se borili za svobodo, čim pridejo do vlade, takoj postanejo največji reakcionarji in se borijo proti časopisju, da bi se ohranili na vladi in obvarovali pred pravično in zasluženo kritiko. Taki so Mussolini, ruski boljševiki, tak je pri nas sedanji režim: Reakcija in absolutizem, borba proti ljudstvu, z eno besedo avtokracija.

Evropska demokracija se mora z vsemi silami boriti, da ohrani pridobitve svobode časopisja proti ofenzivi reakcije, ki postaja vsak dan bolj objestna, čimbolj se ji bliža konec. Ves zakon je nasičen enega duha. Vidi se, da je sprejel vse, kar je proti časnikarjem, ničesar pa ni sprejel v njihovo zaščito. Tako je ta zakon izjemen zakon za časnikarje. Časnikarji so torej edin stan, ki imajo posebno izjemo v zakonodaji in za iste krivde, za katere se drugi ljudje sodbijo po splošnem kazenskem zakonu, velja za časnikarje posebna zjema, strašna in krute kazni.

V drastičnih primerih pokazuje govornik na krutosti tega zakona, ki se posebno dobro vidijo v odmeri kazni. Kazni so tako drakonske, da jim ni na celem svetu najti primere. Poleg ječe dvajset let, je predpisana kazen do 50.000 Din. Nikjer na svetu, v nobeni državi ni niti približno takih kazni. Edino pri nas je dvojen sistem, sistem krute kazni zopora in sistem še težje denarne globe.

Govornik navaja zakonodajo v tej smeri v vseh državah. Pokazuje posebno na avstrijsko moderno zakonodajo in na češko, kjer so kazni za časnikarje primerne njihovi veliki odgovornosti, ki jo vršijo kot javni delavci. Polemizira z izvajenji ministra za izenačenje zakonov, Srškićem. Končno izjavlja, da se bo ves kulturni svet zgražal, čim bo zvedel na kak način se pri nas namerava izvajati princip svobode časopisja. Izjavlja, da je odločno proti takemu zakonu in misli, da se bo v razpravi v skupščini tudi marsikateri vladni poslanec, ki nima pojma o skritih tendencah zakona, sramoval podpirati tako vlado in bo gotovo nastopil proti temu zakonu.

Po govoru posl. Smodeja je bila seja prekinjena. Prihodnja bo jutri z istim dnevnim redom. Za razpravo o tiskovnem zakonu vlada veliko zanimanje in je bilo prijavljenih še 15 govornikov za razpravo o tem zakonu v načelu.

Razprava o dvanajstinah.

GOVOR POSLANCA PUŠENJAKA.

Belgrad, 24. junija. (Izv.) Na današnji generalni razpravi v finančnem odboru o dvanajstinah je kot prvi govoril poslanec Pušenjak. Izjavljaj se sledeče:

Minister nam nalaga zopet nova bremena. Kljub ugotovitvi v pismu fin. ministra od 25. maja, da so davčna bremena dosegla vrhunec in da se zelo težko pokriva tudi odobreni krediti, predlaga fin. minister v dvanajstinah vse dosedanje pretirane davke in vse neenakosti in zahteva razna zvišanja kreditov, ki niso potrebna. Kljub temu uvaja zopet nova bremena potom novega povišanja cen za sol, od česar pričakuje 60 milijonov. Povišanje uvozne carine bo povišala cene raznim najpotrebnejšim predmetom in bo povečala draginjo.

Dvanajstine so sedaj manjše za 85 milijonov, kar je malenkost, ker znaša to le 2% od celokupnega proračuna in se ne more sma-

trati kot velik uspeh varčevanja, temveč je le posledica znižanja azija.

Koliko država dolguje svojim lastnim državljanom?

Ekspozice je optimističen. Ako bi trditve odgovarjale resnici, bi apel ministra, da je treba štediti, ne bil potreben. Kakor običajno, minister ni navedel vseh dolgov doma in v inozemstvu, temveč je navajal le nekaj neznatnih dolgov. Med dolgovi je treba upoštevati: izplačila razlik uradnikom v znesku 210 milijonov dinarjev, izplačila subvencije cestnim odborom in okrajnim zastopom nad 10 milijonov dinarjev. Razen tega se dolžen znesek 3 milijone 800 tisoč Din za l. 1923-24. Dalje dolžne nagrade in potnine veroučiteljem v Sloveniji 3 milijone dinarjev, dolgovi invalidom, dolgovi vojnega ministra za nabavke, za izplačila škode l. 1919 v mežiški, mislinjski in dravski dolini, povzročene ob vojni operaciji proti Koroški.

Med manjše dolgove spadajo neizplačane nagrade policije za nadurno delo, neizplačane pokojnine cestarjem, uslužbencem na južni železnici.

Opominja vlado na obljubljeni izplačilo 20% bonov, na obljubljeni podporo slovenskim posojilnicam. Opozarja na obljubo fin. ministra in ministra za vere, da bo povisal skrajno mizerne doklade duhovnikom. V specialni debati bo stavil tozadevno več spreminjevalnih predlogov.

Kritizira nov carinski tarif, ki preveč povzbuje uvoz carine in ogromno zvišuje v škodo kmeta izvozno carino, katero je treba čim prej ukiniti.

Glede valutne politike graja nestabilizacijo valute, ki je našemu gospodarstvu škodljiva in ugotavlja, da radi previsokega kurza dinarja, ki ne odgovarja notranji kupovalni vrednosti denarja, trpi vse gospodarstvo, posebno izvoz kmetijskih izdelkov. Treba je vse storiti, da se pride tukaj do stabilizacije naše valute.

Novi nepotrební krediti, preobremenjenosti Slovence in potreba preureditve davčne uprave.

Pokritje novih kreditov je nezadostno. Obsojati moramo zlasti, da ostane preobremenitev Slovenije še nadalje v veljavi. Protestira posebno proti 2% davku na ročno delo, s katerim se hoče obdavčiti vsak dinar in to zelo občutno in ker bo pri 30% dokladah, invalidskih, občinskih in komornih dokladah znašal najmanj 10% lastnega zaslužka. Neznosna bremena so gospodarske kroge privreda do tega, da vsi brez razlike strank sklicujejo protestne shode, ki so se že vršili v Žalcu, Slovenj Gradcu in Ljubljani. Navaja glavne točke sprejetih resolucij. Minister obljublja, da bo na jesen predložil nov zakon o neposrednih davkih. Treba je pa ustvariti vse predpogoje za pravilno odmero in plačevanje izenačenih davkov s tem, da se uvede v vsej državi katastrof in spremeni v nekaterih pokrajinah davčna uprava. Odločno obsoja v dvanajstih predloženo povišanje kreditov za obonoževanje, za izpolnitev orožarne in Kragujevcu, za povišanje dnevnic, za povišanje dispozicijskega fonda notranjega in zunanjega ministrstva.

Za Slovenijo ni v dvanajstih določena niti ena para!

Obžalovati je treba, da je vlada spet pozabila na upokojece in na njih bedni položaj, zato bo v specialni debati predlagal, da se kronski upokoječi prevedejo v dinarske in da se jim doda stanarina.

Končno ugotavlja govornik, da so se v naknadnih kreditih o dvanajstih za april, maj, junij, julij in avgust dovolili novi krediti v znesku 2 milijard 500 milijonov dinarjev, med temi krediti pa ni niti para za Slovenijo!

Naše stališče je: Glasovali bomo proti predloženim dvanajstim, ker obojamo povišanje proračuna, ker želimo, da se zmanjša z ozirom na povišanje vrednosti dinarja, in ker zahtevamo, da se državno gospodarstvo vodi na podlagi rednega proračuna, ne pa na podlagi dvanajstih, katere naj bi se predlagale samo v izrednih slučajih, ako ni mogoče predložiti rednega proračuna.

Po govoru poslanca Pušenjaka je kratko kritiziral predložene dvanajstine posl. Lorkovič. Pravi, da posebne kritike o dvanajstih sploh ni mogoče dati, ker ni obenem predložen budžet. Gotovo so dvanajstine večje, kakor so bile prejšnje. Odščitno se je pri nekaterih postavkah, da bi se drugim dalo več. Tudi v tem odščitavanju postavk se vidi, da je šla tendenca proti prečnanom. Nato je bila seja prekinjena in se bo jutri nadaljevala.

Interpelacija Jugoslov. kluba v zadevi avstrij. vprašanja.

Belgrad, 24. junija. (Izv.) Poslanec Smodej in drugi poslanci Jugoslovanskega kluba so danes vložili na ministra za zunanje zadeve dr. Ninkiča sledečo interpelacijo:

>Vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji je po minulih posvetovanjih v Zenevi za nekoliko časa stopilo v ozadje. V posvetovanjih o tem vprašanju med prizadetimi državami ni naša država igrala nobene ali vsaj nobene vidne vloge. Ker je Svet Zvez narodov odposlal G. Laytona in G. Ch. Rista v Avstrijo, da tam proučujeta gospodarsko stanje države in da stavita za njeno izboljšanje potrebne predloge, je jasno, da bo to celo vprašanje, kako sanirati Avstrijo, prišlo zopet na dnevni red.

Odlični avstrijski politiki si mislijo, kakor je posneti iz njihovih govorov (dr. Seipel, dr. Mataja in drugi), da bi se dala Avstrija najlažje gospodarsko ozdraviti, ako se ustvari na starem avstrijskem gospodarskem ozenlju podonavske konfederacije.

Mase avstrijskega naroda pa vidijo rešitev in bodoči prospek Avstrije samo v zedinjenju z Nemčijo. Pri tej agitaciji grede tako daleč, da zahtevajo celo kose naše zemlje.

Češka javnost zopet zagovarja mišljenje, da je dovolj, ako se Avstriji nudijo gotove gospodarske prednosti, kar se da sklepati iz zadržanja glede sklepa trgovske pogodbe z Avstrijo.

Ker stojimo tik pred tem, da se na podlagi novega carinskega tarifa začne trgovska pogajanja z Avstrijo v prihodnjih mesecih, ker je potrebno, da naša javnost zavzame v političnem in gospodarskem oziru enotno stališče napram vprašanju, ki se tiče naših odnosov do Avstrije, zato si dovoljujemo g. ministru, staviti naslednja vprašanja:

1. Kako stališče zavzema naša vlada glede vprašanja priključitve Avstrije k Nemčiji?
2. S katerimi državami soglašajo naše stališče v tem vprašanju?
3. Kaj misli storiti naša vlada proti agitaciji alpskih Nemcev, da se naj del naše slovenske zemlje — dravska dolina z Mariborom — pridruži k Avstriji?
4. Kako bo stališče naše vlade, ako bi v doglednem času največje zainteresirane sile vendarle pristale na priključitev Avstrije k Nemčiji; ali ima vlada tu konkretno načrt, s katerim bi druge države v tej smeri soglašale?
5. Ali se bo pri bližnjih trgovinskih pogajanjih postopalo tako, da se olajšajo trgovinska pogajanja med obema državama? Ali hoče vlada strogo paziti na to, da tudi pri teh pogajanjih ne bodo oškodovani interesi naših konsumentov in podjetij?

Belgrad, 24. junija 1928.

Smodej in ostali poslanci Jug. kluba.

Vprašanje poslanca Hohnjeca glede nameravane ukinitve vinarske šole v Mariboru.

Belgrad, 24. jun. (Izv.) Narodni poslanec dr. Hohnjec je stavil na poljedelskega ministra Krsto Miletića sledeče vprašanje:

Po slovenskem časopisu gre te dni vest, da misli poljedelski minister s 1. avgustom 1925 ukiniti nižjo vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru. Ta vest se mi ne zdi verjetna, ker si ne morem misliti, da bi ministrstvo moglo ukiniti šolo, katere že 53 let z velikim uspehom deluje za povzdigo kmetijstva v Sloveniji ter si je pridobila popolno zaupanje slovenskega kmetijskega ljudstva. Poslanec v svojem vprašanju protestira proti temu in navaja, da je že takrat, ko je bila srednja kmetijska šola, katero hoče sedanje ministrstvo opustiti v Mariboru, ustanovljena, obrnil na ministrstvo za poljedelstvo ter apodiktčno zahteval, da se nižja sadjarska šola v Mariboru ne sme odpraviti. Ministrstvo je dalo takrat poslancu Hohnjecu pismo, zagotovilo, da se to ne bo zgodilo. Ako vlada sedaj misli proti danemu zagotovilu nižjo sadjarsko šolo v Mariboru opustiti, protestira proti tej nameri v imenu slovenskega kmetijskega ljudstva in vpraša ministra, ali so vesti resnične. Zahteva, da se to ne stori.

UVOD K POGAJANJEM MED R IN R.

Zagreb, 24. jun. (Izv.) Izredni letni občni zbor društva odvetnikov, ki bi se imel vršiti danes popoldne in na katerem bi se protestiralo proti internaciji dr. Mačka in tovarišev, je policija prepovedala.

Zagreb, 24. jun. (Izv.) Proti interniranemu dr. Mačku in tovarišem je poostreno policijsko postopanje. Po odredbi policije se dr. Maček in tovariši ne smejo več razgovarjati v navzočnosti stražnika, marveč morata biti pri vseh razgovorih navzočna stražnik in policijski agent. Tudi ne smejo več sprejemati obiskov soproj in ostalih svojcev.

SRBSKO-BOLGARSKI SPOR.

Belgrad, 24. junija. (Izv.) Oddelek za tisk za ministrstvo za zunanje zadeve je izdal sledečo komunikacijo:

>Ker je bolgarska vlada aretirala nekoliko naših državljanov, kraljevskemu poslanstvu v Sofiji pa se z izrednimi diplomatskimi sredstvi ni posrečilo zvesti niti za razlog aretacij, niti za usodo aretiranih, je kraljevskemu poslaniku v Sofiji dana naredba, da ustavi vdiranje bolgarskih potnih listov do nadaljnjih odredbe. Vse ostale vesti o drugih ukrepih kraljeve vlade so neresnične.

Ta uradni komunikacije je bil izdan radi tega, ker so belgrajski listi poslednje dni objavljali alarmantne vesti, ki se vedno pojavljajo o dogodkih v Sofiji in Bolgariji posebno na naši meji.

ZAUPNICA FRANCOSKI VLADI.

Pariz, 24. junija. (Izv.) Zbornica je izrekla vladi zaupnico s 510 proti 30 glasovom. Zaupnica graja poskuse, ki ogrožajo življenje francoskih vojakov v Maroku in izreka pričakovanje, da bo vlada vztrajala pri svoji politiki. Trideset socialistov se je glasovanja vzdržalo.

Resen položaj na Kitajskem.

London, 24. junija. (Izv.) Reuter poroča: Položaj na Kitajskem je resen.

Newyork, 24. junija. (Izv.) >Associated Press< poroča, da se je pričela tudi v Manili na Filipinih nevarna agitacija proti tujcem. Iz Sanghaja so prišli agitatorji, ki pozivajo prebivalstvo na upor.

Beleške.

Kaj je torej demagogija. >Jutro< je v svojem poročilu o nedeljskem protestnem shodu proti preveliki davčni obremenitvi Slovence jako pohvalno omenilo gg. dr. Puca in J. Turka zaradi njihovega nastopa za pravice slovenskih davkoplačevalcev. Nastop obeh imenovanih gospodov po >Jutru< ni bila demagogija. Na istem shodu pa sta nastopila proti preveliki davčni obremenitvi Slovence tudi gg. poslanca Smodej in Pucelj in sicer še nekaj bolj energično kakor gg. dr. Puc in P. Pepe Turk. Nastop obeh poslancev pa imenuje >Jutro< demagogijo! Če reče torej g. Turk >ja<, je to >ja<; če pa reče poslanec Smodej tudi >ja<, to ni >ja<, ampak je po >Jutru< >ne<. Kdo naj razume take ljudi?

Kako, kako? Včerašnje >Jutro< dokazuje v svojem članku >Dva politična demagoga<, da mu nedeljski protestni shod proti preveliki obdavčenju Slovenije ni bil nič kaj vseh kljub nastopu gg. dr. Puca in Turka proti sedanjim davčni praksi v Sloveniji. Poslanec Smodej namreč očita, >da je v trenutku, ko je obtoževal državo, da ropa Slovence denar, popolnoma pozabil, na kako brezvesten način izmozgava politična duhovščina slovensko ljudstvo v >božjo fast<. — >Jutro< logika je torej taka: >Dokler Slovenci prostovoljno kaj žrtvujejo za zvonove ali, da govorimo z >Jutrom<, za >farovške svinjake<, tako dolgo morajo tudi plačevati previsoke davke, ki naj bi dosegli tako višino, da Slovence še za kakšen otroški >cingeljček< ne bodo imeli več denarja. >Jutro< torej ne razločuje med prostovoljnimi prispevki v kakšen namen, in pa med rednimi in primoranimi dajatvami, katerim se nihče odtegniti ne more in ne sme! Iz golega sovraštva do >farjev< so >Jutro< previsoki davki torej celo vseh, češ če bo ljudem zmanjkalo denarja, ga bo zmanjkalo tudi za verske namene. Tega pa >Jutro< ne pomisli, da bo takrat, ko ljudje že za cerkev in za svoje verske prostovoljne prispevke ne bodo imeli več denarja, vsa Slovenija tako suha, da tudi za sokolske domove ne bo več denarja in celo za naročnino na >Jutro< ne. Zato bi dr. Žerjav prav dobro storil, če nas ne bi tolažil z bodočim davčnim zakonom, ki je še bolj zanič kot sedanjí, ampak bi se zavzel za pravično davčno prakso v Sloveniji že sedaj, če namreč res toliko pomeni v Belgradu, kakor pišejo njegovi listi. Ali pa naj molči.

Zmotne fraze proti SLS je nagromadila sinočnja >Slovenska trobenta< v svoj uvodnik radi našega včerašnjega članka, s katerim smo zavrnili >Jutrovec< izpade na vse, kar dviga svoj glas proti Pribečičevemu antislovenskemu šolskemu zakonu; zmotne, puhle fraze, zabeljene s starami žaljivim maslom klevetanja in denunciranja, ki ga že najvernejši njegovi bralci težko prebavljajo. Mi se iz istega razloga, kakor z >Jutrom< ne, tudi s >Slov. Trobento< v stvari slovenske ljudske šole ne bomo prerekali. Ampak en čeden stavek je le posadila >Trobenta< v svoj sicer vse prej ko čedni članek, kakor rožico med osat, ki ga zato radi tu beležimo: >Ker je naš narod slovenski in katoliški — pravi >Trobenta< — zato je jugoslovansko nacionalen in pa versko strpen! Lepa in pametna beseda. Tudi mi to pravimo, smo vedno trdili in bomo vedno trdili. A če je >Trobenta< o tem tudi prepričana, kar je tu zapisala, zakaj ne izvaža potem iz tega prepričanja tudi logične konsekvence? Zakaj se potem vnoomer zaganja v slovenski in katoliški značaj našega naroda? In zakaj hoče potem našemu narodu usiliti novo jugoslovansko nacionalistično šolo, ko mu te šole treba ni? Kaj potem tako napada SLS zaradi njenega stališča v vprašanju ljudske šole, ko on sam zavzema isto stališče?

Pavel Popotnik:

>Jaz bi rad rudečih rož...<

Zadnjič je prinesel Ilustrirani Slovenec Zorka Prelovca. Na mizi pred njim so bile v vazi označene rože, ki naj bi bile rdeče in oznanjale in dehte in širni slovenski svet njegovo slavo, slavo ponarodelega glasbenika.

Nisem glasbenik — posluš mi je zanimal že starosta glasbenega sveta Ivan Mercina v Gorici —, a zato sem pa le literarnohistorično udarjen in zasledujem vse, kar je v zvezi z našo kulturo pa naj bo v rešeni ali neodrešeni zemlji. Neodrešena mi je bliže in me bolj zanima ali zajemlje — kakor vam prav. Ilustrirani Slovenec je pričel svojo serijo, ki vzbuja pozornost, z neodrešeno domovino. Ob Zorku Prelovcu, ki spada tudi tja, sem se spomnil prijatelja Lovrenčiča — včasih se hudo gledava, nič ne de! — in njegove lire, ki smo jo zlobno komentirali. Zameril sem ob Zorku karikaturstu, da je dal njemu rože, Lovrenčiču lilo. Igo je bil v narcisih, Joža bi moral biti — v rožah. Zorko bi moral pa brenkati — tako bi bilo prav. Pa kar je, je, publika, ki ne pozna literarne historije, je uživala in bila vesela...

>Jaz bi rad rudečih rož...<

Pastirei po gmajnah jo pojo, v Ljubljani jo slišiš in po deželi in povem, da sem jo že davno slišal v Gorici in v Trstu in pozneje v Belgradu in v Parizu in ob Prelovcovih rožah v zadnjem Ilustriranem Slovence, ki niso bile rdeče, sem se začel literarnohistorično

zanimati zanje. Gradiva sem nabral, da bi mi zavidala Prijatelj in Grafenauer, a sem ž njim le odlašal.

Pa je ta teden hotela v Gorici zapeti >Mladica<, glasbeno društvo, >Rdeče rože<, kakor že prej to in ono pevsko društvo. In kaj se je zgodilo? Slišal sem in nisem verjel, a četrtkova >Edinost< me je z uvodnim članom le prepričala, ko piše, da je kr. kvestura v Gorici prepovedala izvajanje nedolžne pesmi: >Jaz bi rad rudečih rož...<

>To pa ni kar tako<, sem si mislil, >sedaj pa že moraš z materijalom na dan, ko je pesem dobila rekord politične nevarnosti in utegne biti odločilnega vpliva za življenje našega naroda ob Soči! Odprti fašizmu očli! Besednjakovci, Ščekovci in Bitežnikovci so pač krščanski socialisti — a komunisti še niso!<

In sem se odločil in podajam svoje izsledke in dognanja o pesmi >Jaz bi rad rudečih rož...<

V jubilejnem — tridesetem letniku — Doma in sveta 1917 poroča Izidor Cankar o Lovrenčičevi zbirki >Deveta dežela< in začenja svojo kritiko tako-le:

>V tej zbirki je tudi pesem >Jaz bi rad rudečih rož<, ki ima pod naslovom v oklepaju letnico 1905. Nje predmet je zelo skromna ljubezenska misel: fant bi rad rudečih rož in rožmarina, ljubezni in nadj, in ker tega zanj ni, je pač >žalosten fantiček<. Tudi po formi se ta pesem po ničemer ne odlikuje, v drugi kitici prosi n. pr. dekleta rož in rožmarina zato, >da bo moj mladostni majk — verz, ki je v

naglici in zadregi vržen na papir in iz katerega tudi z dobro voljo ni lahko mogoče izluščiti pametnega ali vsaj jasnega zmisla. Vse to je Joža Lovrenčič gotovo dobro čutil, ko je urejeval svoje delo. Ker je pesem uglasbena in se je z napevom močno razširila, je ni hotel v svoji prvi zbirki utajiti; uvrstil jo je vanjo, obenem pa pristavil letnico njenega nastanka, česar pri nobeni drugi pesmi ni storil, ter tako nekako opravičil nje navzočnost v knjigi.<

Tako kritik, naš priznani estet. S tem bi bila stvar opravljena, a črkobrbec se ne zadovolji. Šel sem in listal in zasledoval, kje bi dobil še kaj več o Rdečih rožah. L. 1917. nikjer drugod nič. V nekih >Zborih< Glasbene matice — v hitrici sem znanstvenika pozabil in nisem beležil natančnega naslova, leta edicije in strani — zato ne morem citirati, a mislim, da je bilo okoli l. 1910. — naletim na pesem >Jaz bi rad rudečih rož...< Pod naslovom je bil v oklepajih avtor teksta Ksenij Verin, komponist pa Zorko Prelovec.

>Aha<, sem rekel in se ob pseudonimu spomnil Vydrove žitne kave, Zofke Kveder-Jelovškove in >Domačega prijatelja<, v katerem sem bral svoje dni Rdeče rože. >Tam jih je dobil Zorko, a dolgo jih je nosil — pet let<, sem modroval.

In še nekaj sem izsledil. Tine Debeljak je pisal v >Križu na gorci< o Preglju. O njegovih dunajskih letih. Urednik >Zore< je bil in je na platnicah izdelal pesem >Jaz bi rad rdečih rož...<, ki mu jih je poslal Jazon Savijev... V zadregu sem prišel in si nisem

mogel tolmačiti zveze med >Domačim prijateljem< in >Zoro< in različnima imenoma. Nemogoče se mi je zdelo, da bi mogla Zofka priobčiti, kar je Pregelj zavrgel.

>Pesem je v >Deveti deželi<, avtor >Devete dežele< še živi, ali vsaj živi, prajša ga, kako je z Rdečim rožami? sem si dejal in sem res stopil k njemu, da bi dobil avtentične podatke.

>Ti slišiš<, sem ga nahrulil, >povej mi, kako je pravzaprav s pesmijo >Jaz bi rad rdečih rož?<

Povedal sem mu o nevarnosti, ki jo vzbuja pesem na Goriskem, o uvodniku v >Edinosti< in ga obenem opozoril, da je pesem doživela takorekoč tragičen jubilej dvajsetletnega življenja. >Goričan je<, sem dobro računil, >usoda bratov in pesmi ga prevzame in bo govoril...<

In res je govoril in zvedel sem več kot sem pričakoval. Skozi redke lase je šel z eno roko, z drugo pa zamahnil:

>Hudič je s to pesmijo! Pregarja me, da sem je do grla sit, čeprav je ne znam peti. Poslušaj Pavel Popotnik, ki si zagrešil bori goriški >Mozaik< in še neokusne >Majniške izlete<. Celó zgodbo lahko napišeš in postaneš še ti popularen kot hoče postati Lofje Remec, ki snuje tragikomedijo >Jaz bi rad rdečih rož...< Misli si petnajstletnega fantiča med drugo in tretjo šolo. V gorah je, doma na počitnicah. Pride september — pot v Gorico je dolga, železnice še ni. Furmani prevažajo študente in študentke. Fantič piše že davno pesmi, >nedolžne< priobčuje v >Vrtcu<.

Dnevne novice.

Vknjižbe zaostalih davkov na posestva. Na nedeljskem protestnem shodu proti brezmejnemu obdavčevanju Slovenije je omenil g. Turk tudi dejstvo, da se je davčna oblast začela vknjiževati na posestva zaradi zaostalih davkov in da ne dovoljuje več plačevanja davka v obrokih. G. Turk je imel popolnoma prav, da je ta škandal javno pribil. Mi smo se informirali s svoje strani na več mestih, ali odgovarja ta trditev resnici ali ne, in smo dobili naravnost grozna poročila o najnovejši davčni praksi v Sloveniji, ki grozi s svojo brezobzirnostjo uničiti celo vrsto starih kmečkih domov in zatreti lepo število domačih obrti in trgovin. Za kmete je vknjižba v današnjih časih in pri današnjih takсах naravnost pogin, ker davkov in stroškov za vknjižbo in njen eventualni izbris noben posestnik ne zmore. Če se mogeče zaenkrat reši s pomočjo izposojenega denarja, to še ni rešitev, ampak je le odlaganje gotove gospodarske smrti. Pri današnjem splošnem pomanjkanju denarja in pri današnji obrestni meri in pri višini današnjih davkov tudi nihče, ki ima še kje kakšen krajcar skrit pred jastrebskimi očmi naše davčne uprave, ne bo tako neprividen, da bi šel na dražbo kupovat posestvo in ga obdelovati za davkarijo, ampak ima vsak pameten človek svoje prihranke raje naložene na dobre obresti tam, kjer jih davčni organi ne morejo prenačati doseči. Zaradi neplačanega davka stoji veliko število realitet pred eksekucijo. Kdo bo vse to kupil? Domačini gotovo ne. Ali bo prevzela posestva država in jih dala v najem finančni upravi, da bodo gospodje enkrat sami praktično preizkusili, koliko nese danes kmetijska čistega dobička? Mogoče pa ima finančna uprava namen slovenske kmete pognati z njihove rodne grude in v Sloveniji naseliti ljudi iz južnih krajev? Na vsak način bi moralo biti dejstvo številnih vknjižb tudi za finančno upravo nepobiten dokaz, da je naše gospodarstvo po ne ravno rali zaslugi davčne uprave same že na robu propada ali pravzaprav že v prepadu, kajti kdor pozna strah naših gospodarjev pred vknjižbami, ta mora vedeti, da je dotični gospodar res že na koncu, ker naši ljudje vse store, samo da se vknjižbi izognejo, ne pa da jih izživajo. — Isto velja o plačevanju davka na obroke, ki je pomenilo veliko olajšavo zlasti za obrtnike in trgovce, ki so dandanes vsled splošnega pomanjkanja gotovine naravnost prisiljeni dajati blago na obroke. To finančna uprava dobro ve, ali bi vsaj vedeli morala, če je kaj vredna. Od kod naj torej obrtniki in trgovci jemljejo za davek denar naenkrat, če ga morajo sami prejemati na obroke? To je brezobzirnost, ki ji ni para na svetu in kateri je treba energično napraviti konec! Tako ne gre in ne bo šlo! Še tega se manjka, da bi nas domači ljudje preganjali z rodne zemlje! Od gospoda Turka pa pričakujemo, da bo svojemu šefu dr. Žerjavu energično dopovedal, da je njegova dolžnost, da izposluje pri svojem prijatelju dr. Stojadinoviču, da metodam davčne uprave v Sloveniji stori konec. Smo zelo radovedni, ali bo gospod Jože Turk to tudi storil...

Slaba vest. V nedeljski številki smo razkrili skandalozni terorizem, ki so ga Prbičevičevi hlapci začeli uganjati po šolah, hotel — kakor vse tudi šolstvo podjarmiti demokratskemu teroru. Priobčili smo okrožnico, razposlano od tajnika demokratske stranke v Ljubljani zaupnikom, (da naj sporoče, kakega političnega in svetovnega nazora so ti in oni starši, ki želijo svoje otroke poslati na učiteljske), iz katere se razvidi brezvestna namera, onemogočiti otrokom nedemokratskih staršev sploh sprejem na učiteljske, in poročali smo tudi o nečloveškem postopanju

>zaljubljenec skriva. Pa se pelje ono dolgo, dolgo pot od ranega jutra do pozne noči z bledim mestnim deklečim, ki je stalo na pragu preparandije... Fantič ni dosti govoril, samo sanjal je, hrepenel je... Drugi dan je poslal dekliču izbrano karto in napisal nanjo celo pesem »Jaz bi rad rdečih rož...« In je čakal in čakal odgovora... Prišel je na karti: »Take neumnosti ne razumem in jih pišete lahko hribovskim bunkam...« Fantič porazen — ne, šel je in poslal pesem »Zori«. In je spet čakal in Pregljev odgovor na zelenih platnicah ga je bolj potrl, a strl ne. Vnovič je napisal pesem in jo poslal »Domačemu prijatelju«, kjer je bil že uveden. Lepega dneva pride list in prinese pesem, čez par dni pa je sledil honorar — dve koro. Na odrezku jebral: »Vaše blagorodje! Pošiljam Vam honorar za priobčeno pesem »Jaz bi rad rdečih rož in priporočujoč se Vam beležimo v velespoštovanjem...«

Lovrenčič je prenehal, vzel iz obrabljene kositrseke doze uradniško »zeto«, jo našel, puhnil vame kakor lokomotiva, ko se zažene in vzkljnil:

»He, Pavel, to je bil dan! Zadoščenje na celi črti. V zavodu sem bil, a popoldne sva s prijateljem — v Rusiji je revež izginil — »pricalac« neobvezno italijansko uro in jo udarila z »Domačim prijateljem« in dvema kronama v gostilno, kjer je živel prijateljica bledega dekliča, ki ni hotela razumeti neumnosti... Triumfalni sem in se s prijateljem »triumfalno« vrnil v zavod... Vratar je imel študente rad in nam je šel na roko...«

ravnatelja šibeniške preparandije, ki je izključil učenko odličnjakinjo in siroto brez staršev samo zato, ker je bila Orlica. — Konstatiramo, da na vse to demokratski tabor molči ko grob in da »Jutro« in njegov popoldanski privesek, ki se sicer takoj lovita za vsako besedo v našem tisku, čim smo jo le zapisali, o tej stvari do danes še nista niti besedico črhnila. To potrjuje samo popolno resničnost vsega, kar smo v nedeljskem članku napisali. Razkrinkani ste, gospodje demokratariji, in zdaj ste se enostavno potuhnil! Le molčite, Vaša sramota dovolj glasno vpiljel Na to našo konstatacijo nam g. veliki župan Baltič gotovo ne bo poslal uradnega popravka.

Nov francoski konzul v Zagrebu in Ljubljani. Uradno se naznanja, da je francoska vlada imenovala gosp. André Boissierja za konzula francoske republike v Zagrebu in Ljubljani. Naša vlada je gosp. Boissierju že dala eksekuturo.

Zrebanje elektnih loterije v Št. Vidu nad Ljubljano, ki bi se sicer vršilo 25. junija, je preloženo na nedeljo 12. julija in to iz sledečih razlogov. Dan 25. junij je delavnik in za mnoge, ki bi se Zrebanja radi osebno udeležili, če tudi to ni potrebno, ker se bo izid razglasil po časopisih neprikladen. Razen tega hoče loterijski odbor tudi tiste, ki doslej za to loterijo niso pokazali nikakega zanimanja, prepričati, kako krasne dobitke vsebuje ta loterija. Zato bodo o priliki orlovske okrožne prireditve v nedeljo 5. julija v Ljudskem domu razstavljeni dobitki te loterije. Glavni dobitki »Sreča« je že popolnoma dovršena, lahko si jo ogledate v bližini vižmarskega kolodvora. Srečke se še vedno lahko naročajo pri loterijskem odseku v Ljudskem domu v Št. Vidu nad Ljubljano, v Ljubljani pa pri Nabavni zadruzi v Jugoslovanski knjigarni in po vseh večjih trafikah. Segajte prido po njih!

Tekma v štafetnem teku bo ob priliki orlovskega dneva ljubljanskega okrožja dne 5. julija v Št. Vidu posebno zanimiva točka. Srečnja, ki bo zmaga, dobi prehodno darilo!

Budžetne dvanajstine so zasnovane za tri mesece s 85 milijonskim prebitkom proti zadnjim dvanajstinam tako trdijo naši listi. Zadolgovito bi bilo to in hvalevredno, ako bi odpadli ti izdatki na podlagi rednega kredita gospodarstva in bi ne bili unešeni v ta budžetni oddelek zopet novi davki in nove obremenitve državljanov, ne glede na to, da uprava poleg tega še vedno zadržuje izplačilo dolgov, katere je prevzela od bivše Avstrije. Eden teh dolgov, na čigar izplačilo čakajo upniki že šesto leto, je dolg bosanskih železnic, katere je Jugoslavija prevzela in jih obratuje. Te bosanske državne železnice, ki so zasnovane na podlagi zadolžnic po 4½%, obratujejo dobro; njihovi predstavniki pa nimajo smisla, da bi skrbeli tudi za to, da bi plačevali te male obresti v sedanji slabi valuti, medtem ko so dobili za te titre v zlatu plačani denar. Po dotičnem zakonu zapadejo po petih letih tudi kuponi — tedaj je ravno sedaj zadnji čas, da se uprava teh železnic oziroma država zgane in poskrbi za izplačilo tega dolga. Vsaj tudi država zahteva davke in ne čaka na njihovo izplačilo — ter končno računa zamudne obresti in izvrši eksekucijo; zakaj pa naj bi čakali leta in leta njemu upniki in še moledovali za to, kar jim po zakonu gre. Naši poslanci se naprošajo, da storijo tudi v temu oziru korake, da pridemo posestniki teh železničnih zadolžnic do svojih obresti, oziroma do svojih pravic.

Slovenska naselbina v Sheboyganu. »Am. Slovenec Edinost« poroča o nedavni proslavi 10 letnice slovenskega ženskega podpora društva v Sheboyganu. Mesto Sheboygan leži ob Michiganskem jezeru in šteje nekaj nad 31.000

>No in deklíč?« sem vprašal. Zamahnil je z roko. »Kdaj si pa slišal prvič peti pesem?« >V Gorici. Lepega dne, ne, lepega večera je bilo, pa so prišli študentje in jo zapeli. V osmi šoli sem bil menda.« >Si komponista poznal?« >Ne. Po dolgih letih sem izvedel, da je Idrjanc in da je tekst komponiral baje kot realčan sedmega razreda. Spoznal sem Zorka šele lansko leto pri »Kolostratu«. Par nobile fratrum, kaj? Najmanj karcer bi nama tedaj prisodili, vsaj meni, fantiču, ki bi rada rož in rožmarina, a je sovražil algebro in aoriste.«

Dovolj sem zvedel. Zahvalil sem se in sem šel in napisal »zgodovino« pesmi »Jaz bi rad rdečih rož«. Pristavil bi imel še, da sta jo uglasbila tudi Vinko Vodopivec in dr. Fr. Kimovec, a njeno glasbeno stran bo moral že kdo drugi obdelati, ko sem jaz, kakor sem uvodoma omenil, amuzikalen, brez posluha. Sicer pa mislim, da je stvar glede rož in lire v »Ilustriranem Slovincu« dovolj pojasnjena in obenem upam, da bodo poskrbeli naši bratje tam onkraj za prevod tega sijajnega znanstvenega članka in ga predložili še v slajnejši italijanščini kr. kvesturi v Gorici. Mogoče vendar ne odločuje na njej oni blede deklič, ki ni maral — rdečih rož... No, in če — pa se ne pustimo streti, peli bomo v — maršu »Jaz bi rad rdečih rož« in porečemo, da je to irendentistično-komunistična marseljeval!

prebivalcev. Slovencev je v mestu približno 2000, a stanujejo precej razkropljeno. Vsi se drže svoje vere in jezika in so složni med seboj. Med drugonarodnimi someščani uživajo ugled. — Na hribčku na New Jersey avne stoji krasen iz kamna zidan slovenski hram božji, ki dela čast slovenskemu ljudstvu v celnem mestu in okolici pred drugimi narodi. Poleg cerkve je krasna dvonadstropna šola, zidana tudi iz kamna. Pod cerkvijo imajo krasno dvorano, ki služi slovenskim društvom za zborovanja, veselice, dramatične prireditve in druge slučaje. Poleg tega je lepo župnišče in zadaj za cerkvijo in šolo je lepa sesterska hiša. Vse to stoji na najlepšem vidnem prostoru, ki ga je mogoče dobiti v mestu. Mesto Sheboygan je eno novejših, modernih, čistih mest. Lepe snažne ulice se vijejo iz bloka v blok med lepimi dvoredi in vrtovi. Človeku se zdi, da se nahaja v kakem lepem parku, ko hodi ali se vozi po mestu Sheboyganu. — Da je slovenska župnija v Sheboyganu tako lepo urejena, gre hvala župniku J. Černetu, ki je neumorno na delu za napredek svoje slovenske župnije.

Narodna pesem na naborih. Ko poslušamo naše mlade fante, ki hite v Ljubljano na nabor, dobimo vtis, da naša narodna pesem propada. Že nekaj dni sem se vsako jutro in celo dopoldne sliši hreščanje harmonike ter nekoliko hripavih, bolj ali manj korajžnih glasov (»večglasje«). Mislim, da je stvari le v korist, če se izpregovori odkrita beseda o takem petju. Prikoraka ena skupina in poje »Regiment po cejsi gre«. Čudno je, da letošnji naborniki — bolj trezni kot druga leta — ne spravijo skupaj ne lepega eno, ne troglasnega petja. Zdi se, da pojejo zato, ker se na naboru mora peti, ker je to neko potrebno zlo in ne, ker s petjem izražajo svoja mladeniška čustva. Tu je ali pomanjkanje notranjega veselja ali pa neznanje petja. Ko skušajo peti troglasno, pojo res troglasno ali še večglasno, pa tako, da en glas ne ve za drugega; ko poskusijo peti enoglasno, pojo res vsi samo melodijo, pa tako, da koraka ena z drugo v vzporednih sekundah, kvartah itd., oktave bi bile še dobrodošle. In takih slučajev je veliko, seveda je tudi precej izjem. To nas opozarja, da 1. morajo starši otroku takoj v prvi mladosti vcepeti z veliko vsmo in ljubeznijo našo narodno pesem v dno duše; 2. naj se naši fantje že v starosti 10. do 18. leta nauče veliko (lepih in spodobnih) pesmi, s katerimi si bodo sladili vse težke in vesele dni svojega življenja; 3. vsaj pri svetnih narodnih pesmih gojimo in negujemo z vso skrbjo to — slovenskemu narodu lastno — večglasno (po navadi tri- in štiriglasno) petje. Zakaj vsak, kdor je že kdaj slišal poštene fante na vasi lepo zapeti, bo temu pritrtil. Zato pa naj skrbje naše slovenske matere, naše slovenske šole ter slovenska izobraževalna društva, da se bo naša narodna pesem glasila tako kakor se mora, po gričih in gorah, po vaseh in mestih, doma in pri vojaki, na Slovenskem in v Ameriki!

Škofja Loka. Mala matura na uršulinski meščanski šoli se je vršila minuli teden. Od 29 učenik, ki so delale izpit, ga je napravilo 15 s prav dobrim, 12 pa z dobrim uspehom; dve imata ponavljalni izpit iz enega predmeta. Posebno temeljito znanje so pokazale maturantke pri srboslovaščini. Izpitu je predsedoval kot ministrski komisar g. Pavel Kunaver.

Krška dolina. »Domovina« hvali naškega bivšega župana, češ po njegovi zaslugi da se gradi semiška cesta. Pove pač dopisnik, da bo stala ta cesta 200.000 dinarjev in da jo bodo plačale občine Raka, Krško in Cerklje, ne pove pa, da se pri tej stvari dela ljudem — občanom krivica. Zaleti se tudi v poslance Sušnika, ki je vedno povdarjal: »vsakega napredka sem vesel in tudi te ceste, le toliko počakajte, da mi bo mogoče od vlade izposlovati kakšno podporo, kar je pri sedanji vladi nemogoče.« — Pa trmoglav naprednjakarji, ki bi hoteli, da se vsa slava zlije nanje, nočejo, da bi poslanec Sušnik kaj pripomogel. Ljudje — plačniki se pa takim močgetom itak nič ne smilijo. Zato so kar začeli z gradbo, čeprav še upravnost sodišče, kamor sta se občini Raka in Cerklje obrnili vsled krivične razdelitve prispevkov, čeprav — pravimo — to še ni izreklo svoje sodbje. Kar z glavo skozi zid in magari, če vse pogine, kaj ne gg. od naprednega bataljona? — Bomo o tej cesti še pisali, pa še veliko. Tudi to bomo objavili, kako je gospod z Rake kot župan občine predlagal razpust občinskega odbora.

Raka pri Krškem. V nedeljo, dne 21. t. m. je prišel k nam predavat nadzornik državnega higijenskega zavoda v Ljubljani, gosp. dr. Ivo Pirc. Po deseti sv. maši nam je pokazal s pomočjo filmov (kinematograf) v poldrugi uri trajajočem govoru neprecenljivo vrednost snage in čistote pri hiši za človeško zdravje. Popoldne po litanijah pa nam je g. dr. zelo natančno razložil bolezen jetiko — takozvano belo kugo. Župnijska klet, kjer je bilo to predavanje, je bila vsakokrat polna poslušalcev, ki so z veliko pozornostjo poslušali poljudna in in nazorna izvajanja g. doktorja. Pri prvem predavanju je bila navzoča tudi vsa šolska mladina v spremstvu gg. učiteljev in gg. učiteljic. Vsi smo g. predavatelju iz srca hvaležni in imamo le to željo še, da bi mogli v jeseni zopet poslušati te vrste predavanje na Raki.

Poplava v Polhovem gradu. Lansko leto nas je zadela velika nesreča, in zopet nam ni prizanesla povodenj. Zadnje neurje 18. t. m.

nam je zopet napravilo veliko škode. Lanska povodenj je uničila eno dolino, letos pa drugo. Ogromni nali in velika voda je preplavila vsa polja in uničila vse poljske pridejke in travnike, porušila ceste in mostove, voda je odnesla več jezov in mostov. Škoda je milijonska. Prosimo merodajne faktorje naj obrnejo oči na naše že od lanske katastrofe prizadete kraje in pomagajo ljudem, ki obupavajo od nesreč in se še vkljub temu izterjavajo neznošni davki.

Konjska dirka v Št. Jerneju. V šte. 134. »Slovenca« je nekdo poročal o konjski dirki, ki se vrši dne 28. junija v Št. Jerneju. Sedaj se nam poroča od druge strani, da je ta tradicionalna posebnost Št. Jernejske fare po naziranju tamošnjih liberalnih krogov postala izključno liberalna predprava. V odboru so sami liberalci, niti enega naših ljudi niso priregnili, dasi Št. Jernejska fara še davno ni njihova domena. Imajo pa tam svojo domačo godbo, ki je močna in izvežbana dovolj, da je nastopala že na mnogih krajih pri različnih prireditvah, torej bi najbrž tudi Št. Jernejski ali kateri okoliški liberalni gospodi zadostovala. A ima pa eno napako, da je — Orlovska in jato so naročili godbo iz Kostanjevice, ki ima na vsak način to prednost da je liberalna in je poleg tega še neprimerno dražja. Radovolje priobčujemo ta dopis v pojasnilo k našemu tozadavnemu dopisu ter v ravnanje tamošnjih naših krogov glede omenjene prireditve.

Stekel pes v Novem mestu. V Novem mestu se je v soboto, 20. t. m. zjutraj pojavil stekel pes, ki je prišel iz Jaske na Hrvaškem ter popadel in ogrizel 4 osebe, nekega otroka, ki je šel po cesti na Težki vodi, v mestu Slavsko Košak, hčer gostilničarja Košaka, občinskega slugo Petriča in neko žensko, ki je prišla na trg prodajat. Iz mesta je tekel v Žabjo vas, kjer je napadel nekega voznika, ki pa se je o pravem času umaknil in psa ubil z ročico od voza. Pri obdukciji psa so našli v njegovem želodcu polno kamenja in trsk. Pravijo, da je ogrizel tudi več psov, ki so jih dali na opazovanje. Ogrizeni občinski sluga je še okkal strog pasji kontumac, nato je odšel za drugimi napadenimi na bakteriološki zavod v Celje. Ker so ogrizeni prejeli takoj tudi zdravniško pomoč, slučajji niso hudi. Pes je bil majhen, rjave barve.

Cerkven rop v Šmihelu pri Novem mestu. V torek zjutraj 23. t. m. ob 4 je prišel cerkvenik v farno cerkev in opazil, da so vrata na desni strani glavnega vhoda v cerkev vlomljena. Ko pride do oltarja vidi, da so na oltar stresene male sv. hostije in so vrata v tabernakelj odprta in tabernakelj oropan. Vzeta je lepa baročna monštranca, umetniško delo iz prvovrstnega materiala s sv. hostijo vred, in ciborij, iz katerega je vlomilec sv. hostije stresel na oltar. Ali se je rop izvršil zvečer ali ponoči, se ne da dognati, bil pa je zvečer velik vihar z dežjem in le tako si je mogoče razložiti vlomilec v cerkev sredi hiš. Zaenkrat še ni sledu za vlomilcem.

Novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo ter pouk iz knjigovodstva se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. julija t. l. Prospekti in vpisovanje v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. Nobene podružnice!

Koljarski instruktorski tečaj za avtokaroserije in vozove, ki ga je priredil Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani pod vodstvom g. Albina Kunstlerja, je bil zaključen v nedeljo, dne 21. junija. V nedeljo 28. junija od 9 do 13 bodo razstavljene v prostorih urada v Ljubljani na Dunajski cesti št. 22 v tečaju izvršene risbe. Vhod iz vogala Dunajske ceste in Sodne ulice. Interesente vabimo k ogledu razstave. Obisk je brezplačen.

Tiskarska pomota. V našem prekmurškem listku (»Na naše Vidovo«), priobčenem v številki dne 23. junija t. l., je pomotoma izostal psevdonim avtorice M. H. C.

Na deški meščanski šoli v Ribnici bo vpisovanje za šolsko leto 1925-26 v nedeljo 28. in v ponedeljek 29. t. m. od 8 do 12 dop. v pisarni ravnateljstva na deški osnovni šoli. V I. razred sprejmejo tudi deklice. K vpisu naj prinesejo izpričevalo o dobro dovršenem IV. razredu osnovnih šol, krstni list in potrdilo o cepljenju koz. V teh dneh naj se priglase tudi vsi letošnji učenci (učenke), ki mislijo v šolskem letu 1925-26 nadaljevati študij na tej šoli. To pa zato, da podpisano že zdaj ugotovi število učencev vseh razredov. Ravnateljstvo.

Iz Ljubljane.

Danes ob osmih: Šolski večer. Da se pričamo o »vrlinah« predložene osnove novega šolskega zakona, da žujemo odkrito in nepristransko sodbjo o tem globokoreznem načrtu, ki naj bi postal naš osnovni šolski zakon — tak zakon, po katerem bi bili Slovenci in Hrvati obsojeni na narodno smrt — bomo šli danes zvečer ob osmih v »Ljudski dom«. Društvo »Krščanska šola« nas kliče, da se skupno poučimo o nevarnih postavkah v načrtu, da skupno ugovarjamo proti krivičnim, ki bi vanje padli, ako bomo molčali. Zavedajmo se usodnega trenutka in dvignimo glas za pravico, ki gredo katoliškim staršem in njih otrokom po naravni in božji postavi. Danes ob osmih zvečer v »Ljudski dom«.

Slov. glasb. društvo »Ljubljana«. Danes točno ob 8. uri zvečer vaja celokupnega ženskega zbora. Polnoštevilna udeležba nujna!

Vidovlansko proslavo priredi I. mestna dekl. osnovna šola pri Sv. Jakobu dne 27. junija ob 10. uri dop. v telovadnici šole na Grabnu. Vabijo se k udeležbi vsi starši in prijatelji mladine.

Ustna matura na Višji strojni šoli Tehniške srednje šole v Ljubljani se je vršila od 22. do 24. t. m. Kot vladni komisar je predsedoval izpraševalni komisiji g. ravnatelj Jože Reiser. K maturi so bili pripušeni vsi učenci IV. letnika (19 po številu). Maturu so napravili trije z odliko vsem ostalim je bila zrelost priznana soglasno. Ti abiturienti so: Benedik Anton iz Clevelanda, Brilli Janko iz Stude pri Domžalah, Budkovič Viktor iz Moravč (z odliko), Debevec Hinko iz Žužemberka, Fajdiga Hinko iz Ljubljane, Fakin Doro iz Tivata (z odliko), Gregorka Boris iz Brezine pri Brežicah, Intihar Rudolf iz Ljubljane, Korenini Karel iz Ljubljane, Kremžar Anton z Dunaja, Kruljec Stanko iz Stanke pri Litiji, Luin Milan iz Trsta, Pisarovič Pavel iz Kobas z Slavoniji, Počkar Zdenko iz Ljubljane (z odliko), Sepe Mihael iz Kisovca, Smuk Friderik iz Retenji pri Trzinu, Srak Vlado iz Varždina, Turato Ivan iz Omišlja na otoku Krku, Widmayer Vekoslav iz Trsta.

Dodatek. Pri tiskanju »Letnega poročila« II. mest. deške osnovne šole v Ljubljani so pomotoma izostala imena šol, slug; med temi tudi ime šol. sluge g. Jakoba Sedeja, ki praznuje letos 25 letnico, odkar deluje na II. mest. deški osnovni šoli v Ljubljani vestno in v popolno zadovoljnost vseh. Uprav. II. mest. deške osnovne šole v Ljubljani. Janko Polák.

Iz štajerske.

Župnik Viktor Preglej †. Dne 24. t. m. je umrl pri Sv. Lovrencu na Pohorju tamkajšnji župnik g. Viktor Preglej. Pogreb bo v petek dopoldne. Pokojni je bil rojen v Trebnju na Dolenjskem 13. septembra 1879, v mašnika posvečen je bil 20. julija 1902. Pri Sv. Lovrencu je župnikoval od 1. marca 1921. Svetila mu večna luč!

Sv. Jurij ob j. žel. Pred kratkim so bila pri nas kar na tihem posekana in odpeljana lepa drevesa, ki so stala na občinski zemlji. Ljudje so se povpraševali, kako to in raznesla se je govorica, da jih je na tihem spravil nek občinski mož. Zvedeli smo tudi, da v nobeni občinski seji ni nihče prosil ne dobil tozadnega dovoljenja za to. Ker smo v tem času spoznali g. župana kot značajnega, poštenega in pravičnega napram vsakomur, ga prosimo, da nam to zadevo pojasni in napravi red. Druga novica pri nas je, da namerava g. Dronik, bivši samostojni general, zdaj pa občinski svetovalec, v kratkem otvoriti v svoji hiši gostilno. Za božjo voljo, kam bomo pa prišli? Ali ni že 15 gostiln v našem majhnem trgu veliko preveč? Poleg tega je pa še vse polno gostiln čisto blizu trga okoli in okoli okoliške občine. Prosimo vse tiste, ki imajo količjak besede pri podeljevanju gostilniške obrti, da tega ne dovolijo! Usmilite se ljudstva in ne dajajte še več priložnosti za zapravljanje denarja v teh slabih časih!

Vlom v Trbovljah. V noči 23. t. m. ob 1. zjutraj je bilo vlomljeno v Kosijevo trafiko v Trbovljah. Tatu so slišali in prepodili, vendar ga Kosi, invalid z eno nogo, ni mogel zasledovati. V naglici je tat pograbil samo nekaj škatele cigarete za okoli 2500 K, vendar je tudi ta škoda za Kosija občutna.

IZ MARIBORA.

V narodnem gledališču bo danes premijera svetovno znane operete »Stambulski rožar«. Sodeč po pripravah uspeh ne bo izostal.

Državna gimnazija. Sprejemni izpiti za prvi razred 1925-26 se vršijo dne 30. junija t. l. (v torek) od točno 10. ure dalje. — Vpisovanje za te izpite bo v ponedeljek, dne 29. junija, od 10. ure dalje v ravnateljevi pisarni, ali tudi še v torek tik do 10. ure, preden se izpiti prične. Morejo se pa tudi že prej poslati po pošti na gimnazijsko ravnateljstvo vpisne listine, to je krstni (rojstni) list in zadnje šolsko, nalašč za sprejem v srednjo šolo prirejeno izpričevalo. Tistim, ki te listine pošljejo prej, se je treba osebno zgledati šole naravnost k izpitu dne 30. junija ob 10. uri. — Oglasijo se naj le dobro nadarjeni in razviti ter primerno pripravljeni učenci. — Tudi v jeseni se bodo vršili sprejemni izpiti.

Zrelostne izpite na dr. gimnaziji, ki so se vršili pod predsedstvom vseučiliškega profesorja dr. Jovana Hadžija, so uspešno dovršili sledeči maturanti 8. razreda: Arko Ciril, Avenak Bogomir, Ditz Bruno, Dolar Ljudmila, Gselman Janez, Hauc Franc, Hreščak Viljem, Klasinc Roman, Kocbek Edvard, Košenina Karol, Krošelj Jožef, Ledinek Maks, Lenardon Anton, Mlakar Jožef, Kocbek Edvard, Pečecnik Lovrenc, Puc Ladislav, Pipuš Zoran, Polimante Jelida, Sattler Franc, Sešek Maks, Smrdur Franc, Škarabot Franc, Škarabot Kazimir, Vrščaj Borut, Zolger Aleksander.

Na dekliški meščanski šoli I. se bodo vpisovale učence v I.-IV. razred v torek, dne 30. t. m. od 8-12 in od 15-17 ure. Učence naj se priglasiijo v spremetvijo staršev ali njihovih namestnikov ter naj prinesejo seboj zadnje šolsko spričevalo in krstni list. Vnanje učence se lahko prijavijo pisnim potom.

Razglas. V zadnjem času se je razpasla razvada nabiranja milodarov pod najrazličnejšimi pretekami, v imenu raznih društev, organizacij itd. za vse mogoče namene. Večina takih nabiralcev nima niti nabiralnih pol, niti dovoljenja oblastva za tako beračenje, katero občutijo prav težko vsi sloji. Ker zlorabljajo razni ljudje tako nabiranje čestokrat za navadne goljufije, zahtevajte od vsakega nabiralca, naj pregleda oblastveno dovoljenje. Oni, ki nimajo takega dovoljenja, naj se preda najbližjemu stražniku, ali pa obvesti o tem kr. policijski komisariat event. telefonsko na številko 550 ali 551. Le ako bo vse prebivalstvo energično postopalo v tem zmislu bo možno zatreti toliko nadležno beračenje. — Vodja kr. policijskega komisarijata.

IZPRED POROTE.

»Ciganska kri ne fali.«

Na zatožni klopi so sedeli sestri Marija in Ana Kovač radi hudodelstva tatvine. Pred zgodovina je v marsičem zanimiva. K posestniku Kohlbergerju v Šoberju pri Sv. Urbanu je prišla pred leti neka ciganka, katero je sprejel kot rejenko. Ko je dorasla, je imela kar sedem nezakonskih otrok, katerih očelje so bili različni. Med temi otroci sta bili tudi današnji obtoženki, ki sta izmaknili Kohlbergerju večjo svoto denarja. Kohlberger pravi, da 100.000 K gotovo, ker je imel skupaj doma denarja 55.000 Din, ker je bil ravno gozd prodal. Obe ptičici sta brez slovesa odleteli in živele po geslu: Danes tukaj, jutri tam. Vino je kar teklo od miz. Oko postave ju je kmalu izsledilo. Tatvino sta obe tajili, pa se jima je danes krivda dokazala. Porotniki so tatvino obeh soglasno potrdili, nakar je bila starejša Marija obsojena na 17 mesecev ječe, mlajša Ana, ki takrat še ni bila 14 let stara, pa na 10 dni zapore.

Detomorka.

Neža Trstenjak, rojena 1. januarja 1902 v Veličanah, okraj Ptuj, tja pristojna, r. k., samsta, služkinja, je obtožena, da je takoj po porodu svojega nezakonskega otroka ženskega spola davila z vrvice, z namenom, da ga umori; da je otrok zaradi tega tudi res umrl.

Obtoženka je bila uslužbena kot dekla pri Mariji Nedog v Kapeli. Seznani se je z nekim fantom ter maja meseca t. l. povila zdravo dete. Odsila je v hlev, kjer je novorojenčka takoj z vrvice obdajala. Svar je takoj nato zasledila njena ustanovka Sotlerjeva, ki jo je spraševala, se podala nato v hlev in tam našla dete mrtvo z dvema globokima zareza na vratu in krvjo v nosu. Obtoženka se je že takrat izgovarjala in še zdaj trdi, da se je otrok poškodoval vsled napačnega poroda.

Razprava je bila tajna. Porotnikom so bila stavljeni štiri vprašanja: 1. na detomorki pozitivnim dejanjem, 2. na detomorki z opustitvijo, 3. glede na § 339, 4. na popolno zmedenost. Porotniki so prvo vprašanje zanikali, druga tri pa potrdili, nakar je bila detomorka obsojena na 8 mesece strogega zapore. En mesec je že prestala v preiskovalnem zaporu.

IZ CELJA.

Protestni shod davkoplačevalcev v Celju proti nezmernim davkom.

V veliki gostilniški dvorani Narodnega doma se je vršil dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer shod hišnih posestnikov in drugih davkoplačevalcev v Celju, ki so s svojo odločnostjo in ogorčenostjo protestirali proti nezmernim davkom. Shodu je predsedoval g. dr. Božič (SDS), referiral je pa g. svetnik Frelj iz Ljubljane. Prisoten je bil tudi zastopnik vladne vladni tajnik Senekovič. Dr. Božič je v svojem otvoritvenem govoru poudarjal posebno različnost in neenakost posameznih dežel z ozirom na veljavo zakonov in poudarjal, da smo v tem oziru v Jugoslaviji od vseh nasledstvenih držav najslabši. To različnost čutimo posebno v davčnem oziru, ker nas tukaj davčna oblast najbolj pritiska in vsled tega zahtevamo korenito remeduro. Pravi pa, da se remedura ne da tako hitro doseči, ker so v stari Avstriji snovali nove zakone po 10 do 15 let. Vendar pa moramo stati na tem stališču, da nas mora državna uprava v tako važnih vprašanjih vendar le enkrat uslišati. Ako ravno nismo merodajni v državi, nas bo državna uprava upoštevala, ako bomo nastopili skupno z drugimi. Na to izroči besedo referentu g. Frelju. Frelj prične govoriti o davčni reformi in posebno zahteva, da se morejo vendar le enkrat zenačiti vsi davki v državi. Ker gre ta proces vsled birokratizma zelo počasi, moramo prirediti zborovanja in zborovanja in na njih odločno postaviti svoje zahteve. Že pred leti smo pričakovali, da nam bo državna uprava podala obljubljeno davčno reformo, a iz vsega tega ni nastalo ničesar. Sestala se je pozimi samo neka komisija, ki je napravila načrt nove davčne reforme, ki je pa za nas neizpremenljiv. Nato je govornik kritiziral novi vladni reformni načrt in prišel do zaključka, da je ne samo za hišne posestnike, temveč tudi za vse davkoplačevalce še hujski kot dosedanja davčni sistem, ker obremenjuje veliko bolj naše ljudi, kot je to bilo do sedaj. Posebno ostro je tudi kritiziral prakso davčnih uradov, kakor tudi davčnih uradnikov, ki izvršujejo svoje delo pri iztirjanju davkov s tako vnemo, da plača Slovenija mesečno najmanj 2 milijona dinarjev. To je le

na ta način mogoče, da morajo davkoplačevalci plačati več davka kot imajo sploh čistega donosa. Bičal je tudi posebno ostro način dosedanjih obljub, ki so jih razni kandidati pred volitvami dajali ljudstvu, a sedaj vidimo, da so vse te obljube ostale le na papirju. Društvo hišnih posestnikov je v Belgradu že večkrat interveniralo in zahtevalo od merodajnih faktorjev, da preustroje takoj vso davčno prakso, a do sedaj še vedno brez uspeha. Ti merodajni faktorji niso razen začudenja v dosedanja praksi prišli še do nikakih praktičnih izvedb. Postavil je na to zahteve, da se morajo vsi davčni zakoni v naši državi zenačiti. Ker pa Srbija za enkrat še nima nikakega katastra, je to zenačenje za enkrat še neizvršljivo. Pač pa se da uspeh doseči na ta način, da bi se davki po raznih pokrajinah kontingentirali. Mi nikakor nečemo ščuvati proti Srbom, pravi govornik, a zahtevamo, da se od srbske strani upošteva naš bedni gospodarski položaj in da nosijo vsi državljani iste države tudi enaka bremena. Apeliramo posebno na svoje poslance, da se odločno postavijo na našo stran (Klic: Takih poslancev, ki nečete nam pomagati, ne bomo več volili!) in nas odločno podprejo v naših težnjah (ironični klic: Pivko!). V naši javnosti in političnem življenju se veliko govori in obeta in se bje hud boj samo za osebnosti, gospodarstvo pa propada in propada tako, da se v naši državi množijo dan za dnem konkurzi. — Nato je zahteval g. Gregorič, da se pozove poslanec dr. Pivko, da vložijo v imenu svojih volilcev odločen protest proti davkom (Klic: Zakaj je pa za davke glasoval?). — Nato je zahteval g. Štribar pojasnilo od predsedništva shoda, da se mu pojasni, kdo je pravzaprav kriv, da je davčni vijak tako neznošen in da se ne upošteva naše bedno dejansko stanje. — Ugotoviti se mora krivda in vprašati, ali poslanci za nas v Belgradu nič ne delajo (Klic: Glasujejo za davke!) Nato nastane v dvorani kratko prerkanje in ogorčenje vzklik proti onim poslancem, ki so glasovali za davke. — Predsednik dr. Božič pravi, da moramo ostati pri tako važnem vprašanju resni, da »ne smemo vlačiti na današnji shod nikakih političnih strankarskih zadev in pravi, da poziv na dr. Pivko ne bo veliko izdal, ker ima SDS v Belgradu samo dva poslance, medtem ko je drugih 24. (Klic: Pa ta dva poslance sta v vladi, eden je celo minister! — Drug klic: Saj sta oba glasovala za povišanje davkov!) Da pokažemo enotnost postopanja o tem važnem vprašanju, naj se poziv za nujno pomoč obrne tedaj na vse slovenske poslance. (Glasje se iz občinstva: »Drugi slovenski poslanci so že storili svojo dolžnost, Zerjav in Pivko sta pa glasovala za višje davke!«) Nato nadaljuje dr. Božič in kritizira nov načrt davčne reforme ter istega obsoja kot nesprejemljivega. Glede zemljiškega davka pravi, da je načrt davčne reforme boljši. (Klic iz občinstva: Torej plačujemo še premalo davkov!) Dr. Božič ponovno pozove občinstvo k miru in pravi, da bo moral shod zaključiti, ako ne bo dovolj »resnosti«. Tudi poudarja, da nalaga hišno-najemninski davek po novem načrtu hišnim posestnikom ogromna bremena, medtem ko je hišnorazredni davek in dohodninski davek boljši kot dosedanja praksa, ali poslednji le pod tem pogojem, če avtonomnim korporacijam ne bo dovoljeno nakladati na poslednji davek posebnih doklad. V celoti je pa ta načrt nesprejemljiv. Po dr. Božiču se oglasi k besedi Bizjak, ki posebno ostro biča davčna bremena, katere nalaga dosedanja praksa malim obrtnikom in primerja pojem malega obrtnika z pojmovanjem malega obrtnika v prejšnji Avstriji. Ako vladajo take davčne razmere, ne bo obrtni stan mogel prosperovati. Mi hočemo biti vestni državljani in zahtevamo od naše države, da nas ista v našem obupnem gospodarskem stanju tudi upošteva. Nato se oglasi k besedi pristaš SLS. Ker so se na današnjem zborovanju slišali v prikriti obliki neupravičeno marsikateri očitki, ki so leteli na naslov delegacije SLS, moram tukaj javno izjaviti, da se našim poslancem dela tozadevno krivica. Mi stojimo na stališču, da je davčno vprašanje takega važnega in splošnega pomena, da bi moral cel slovenski narod v celoti nastopiti v sklenjenih vrstah proti sedaj vladajoči davčni praksi in zahtevati odločno, da se vpošteva od strani državne uprave obupno stanje našega ljudstva. Zato se moramo v tej skupni boli in nesreči združiti in skupno zahtevati od vseh merodajnih faktorjev, da se nemudoma in takoj odpomore našemu obupnemu stanju. Nimam nikakega namena izrabiti politično stran tega vprašanja. Moram pa odločno in jasno izjaviti, da so naši poslanci sankcionirali svoje naziranje o dosedanjem davčnem sistemu in davčni praksi s tem, da so odprto in jasno glasovali proti predloženim dvajsetim modtem, ko neki drugi poslanci iz Slovenije tega niso storili. Nato prečita dr. Božič resolucije, ki so bile enoglasno sprejete. Ob 11. uri zvečer zaključijo nato dr. Božič zborovanje.

Na sledu novega tatu. Dne 23. maja je prinesel neki neznan moški k družini A. D. na Dečkovem trgu omot s prošnjo, da bi istega shranili pri sebi kake 3 dni, na kar se bo po ovoj spet vrnil. Nato je neznanec hitro odšel, a se do danes še ni vrnil. V tem ovojju se nahajajo različni komadi moškega in otroškega perila, ki so sedaj na policijskem uradu v Celju.

Pevski zbor kat. prosv. društva v Celju je priredil dne 21. junija ob priliki imendana svojega pevovodje g. Alojzija Miheliča krasno uspešno izlet v Nazarje, kjer so imeli izletniki ob 11 dopoldne skupno sv. mašo in tam nastopili tudi s krasnimi pevskimi točkami. Domačini so trdili, da niso še slišali v svoji domači cerkvi tako lepega in ubranega pelja.

IZ PTUJA.

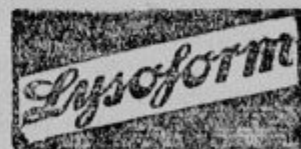
Električna luč bi naj v Ptuj zasvetila na Vidov dan. Kakor pa sedaj kaže, bomo morali še nekaj časa čakati.

Matura. V soboto 20. t. m. se je vršil v Ptuj na državni realni gimnaziji ustni zrelostni izpit. Kot ministrski odposlanec je predsedoval rektor ljubljanske univerze prof. dr. K. Hinterlechner. Dva abiturienta imata ponavljalni izpit v jeseni, drugi so izdelali. Abiturienti in njih starši so priredili v soboto v Zupandčevi gostilni poslovilni večer.

Arheologi. V Ptuj sta se mudila pretekli dni vseuč. prof. iz Dunaja dr. Rudolf Egger, ki je prišel iz južne Srbije, kjer je kopal za našo državo, ter ravnatelj splitskega muzeja dr. Mih. Abramčić.

Grof Herberstein iz Libohovic na Češkem se mudi že nekaj časa tu na svoji graščini.

Sejmsko poročilo iz Ptuja. Na živinski sejmu dne 16. junija so prignali 204 volov, prodanih 115 po Din 8.75-7.-; 281 krav, prodanih 134 po Din 7.50-4; 37 juncev, prodanih 11 po Din 6.50-5; 118 junic, prodanih 33 po Din 8.25-6.-; 13 bikov, prodanih 4 po Din 8.50-5.-; 47 konj, prodanih 6; 50 kobil, prodanih 10; 7 zrebret prodanih 3. Na svinjski sejmu dne 17. t. m. so pripeljali 38 svinj in 82 prašičev, prodanih 79 po Din 11-9. Prasici 7-12 tednov stari po 75-125 za komad.

za vsakogar neobhodno potreben

Dopisi.

Dobrepolje. Tekom enega leta sta nas zapustila kaplana g. Andrej Martinčič, ki je šel za župnika na Unec, in g. Alojzij Strah, ki je odšel v Stari trg. Obema želimo vse najboljše na novih mestih ter se jima zahvaljujemo za poštvalno delo, ki sta ga vršila med nami. — Oglasil se je tudi tukajšnji dopisnik »Jutrca« v svojem listu in trdi, da se je nad našo divno dolino kristalno očistilo po zadnjih volitvah, posebno po odhodu g. Martinčiča. Pravi tudi, da smo zaslepljeni, zapeljani po g. Martinčiču, doslegli s »Kmečko zvezco« samo davčne batine. Obžalujemo, da je »Jutrovo« dopisnik še devetdeset let za luno, ker ne ve, kdo glasuje v parlamentu za davčna bremena in proti kmetom, namreč Zerjav in Pivko, to je jasno sedaj že vsakemu volivcu in davkoplačevalcu. Pa saj vemo, kje dopisnika čevlji žuli. Hudo mu je še vedno za stolček, na katerega bi rad prilezel pri zadnjih občinskih volitvah, pa mu je spodletelo. Zato se jezi zdaj na Kmečko zvezo in druge. Pa pove mo mu, da po »Jutru« ne bo prilezel na zaželeni stolček, zato je lahko brez skrbi. Svetujemo mu tudi resno, da našega gasilnega društva ne vlačijo po časopisu, posebno po »Jutru«. Če misli to nadaljevati, naj se pripravi na tak odpor, da bo vedel, kaj se pravi med gasilce sejati političen razdor. Zgodi se mu lahko, da sfrči iz gasilnega društva in morda še od kod drugod.

Brežice ob Savi. Higienika (zdravstvena) razstava se je vrlo dobro obnesla. Ljudstvo jo je pridno obiskovalo ter prisluškavalo temeljitim predavanjem o zdravstvu, o snagi, o jetiki, o negovanju dojenčkov, o potrebah protialkoholnega boja itd. Da bi se le kaj prišlo! — Obe šoli sta priredili bogate razstave ročnih del, dokaz brihtnih glav in spretnih, pridnih rok! Ta stran šolska je vredna vse pohvale in odobravanja. Druga stran, stvar srčne kulture, je nekoliko, precej oložežala. Počasi se namreč začnajo kazati — uspehi Pribičevičeve vzgoje. To je pa za narod zelo nevarna reč! Ali ne bi kazalo tudi tu ustanoviti podružnico »Krišćanske šole«? — Od časa do časa se ponavljajo manjši in večji potresni sunki. Za zabavo. Lahko bi pa stvar postala tudi resnejša. — Prometa je dovolj. Nov združiliški dom na Čatežu bo olajšal večji obrat v toplicah. Vsa stvar je v rokah Attemsove graščine. — Značilen za Brežice je steropten pozdrav in odzdrav: Zdravo, zdravo! So res modri Brežičani, da so radi zdravi, in dobri so, da še drugim privoščijo zdravje! Naj jih pa — Bog živi! — Bolnica je užakala suha leta, ne more, pa ne more jemati bolnikov, ker jih ne more oskrbovati. Radi finančnih razmer je sama — jetična. Država, država, kaj delaš? — Kleparja Rueha ljudje so, kot se zatrjuje, zelo vneti za Orjuno. Zelo priporočljivo, kaj ne? — Trgovci Jos. Boezio bo zidal vilo. — Stavbarska podjetnost spi: ni cvenka! — Za denar je hudo, samo za pijačo, za tobak in pa za parfum ga je še! Važno bi bilo, ko bi se ustanovili kak »abstinentni klub« kot protiutež proti stoterim pivskim in pijanskim klubom. Med tisočimi prijatelji »zlate vinske kapljice« in penočega se »vrčak« se le najde kak »čudak«, ki »gac« ne pije! — Silno je želeli, da se ustanovi podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva«, ki bi idealne pristaše vseh strank zbližala v delu za — gospodarski procvit naše pokrajine. Cela dolina naj se spremeni po pridnih rokah v bujen park, v lep vrt samih drevedov, nasadov in gredic, kjer bo vseprek zelenelo in cvetelo, da nas bo vesel sam bogati Zagreb. In ta dobro plača! — Ker nas cirkus Kludsky noče počastiti, jo je mahnil kar mimo nas naravnost v Zagreb, je pa priredil naš rojak atlet g. Ileš nekaj predstav. Nekaj gledalcev, nekaj zasluska, morda še kak mlad posnemovalci! Saj bi bilo fletno, če bi bil naš kraj dobavitelj gladiatorjev! — V Ameriko pošiljamo gorke pozdrave, če bi se tam ljubim dolarjem zljubilo napraviti izlet v našo staro domovino, kateri so »stolarji« vedno dobrodošli! Pa kaj! Amerikanci pravijo: So hudi časi! A tako, če je celo v Ameriki hudo za groš, kako da bi pri nas ne bilo, ko smo že tega navajeni. Bo pač treba naprej — potrpiti!

Poravnajte naročnino!

»Zakon o direktnih davkih prinese Sloveniji veliko olajšavo«.

Tako in nič drugače se glasi konec dr. Žerjavovega telegrama, ki ga je poslal v nedeljo kot pozdrav Pokrajinski zvezi hišnih posestnikov.

Gospod minister za šume in rude si pa predloga novega zakona menda še niti ni ogledal.

Začnimo kar po vrsti!

Zemljiški davek.

Sedaj znaša davčni odstotek 20 odstotkov; k temu pride pa še enotni državni pribitek in linearni pribitek.

Po novem davčnem zakonu bo ostal davčni odstotek neizpremenjen. Odpadla bosta pač oba državna pribitka, zato se bo pa povečal katastrski čisti donosek v toliki meri, da bo odgovarjal srednjim dobitnim prihodkom zadnjih petih let (člen 21, v zvezi s členom 145 predloga). To cenitev bo izvršila posebna komisija, v kateri bo osem narodnih poslancev, potem dva ekonomska, dva gozdarska, dva katastrska in dva finančna strokovnjaka. Komisija bo delovala kar v Beogradu. Bojimo se, da bo katastrski čisti donos tako zelo povečan, da bomo plačevali še več kot dozdaj. Da bi pa zakon določil za Slovenijo kakke olajšave, o tem ni v predlogu ničesar omenjenega ter se iz njega olajšava tudi posredno ne more povzeti.

Hišnorazredni davek.

Od kmečkih hiš plačujemo v Sloveniji se danes le davek (z državnimi pribitki vred): od 1 sobe okroglo 5 Din, od 2 sob okroglo 7 dinarjev, od 3 8 Din, od 4 sob 17 Din, od 5 sob okroglo 18 Din.

Na to pridejo seve še invalidski davek, komorska doklada in vse avtonomne (okrajne in občinske) doklade.

»Olajšava v smislu Žerjavovega telegrama bo ta le:

Plačevalo se bo po novem zakonu: od 1 sobe 30 Din, od 2 sob 60 Din, od 3 90 Din, od 4 sob 120 Din in od 5 sob 150 Din!

Invalidski davek, komorska doklada in avtonomne doklade, to vse še posebej.

Slovenija, veseli se! Hišni razredni davek bo za naše kmetstvo ljudstvo — podsestoričen. Gospod minister Žerjav naj si ogleda samo člen 41. odstavek 2. zakonskega predloga!

Hišna najmarina.

Ta znaša v Ljubljani z državnimi pribitki sedaj 41.6% od čiste najemnine (to je one po odbitku gostišnine, vodarine in kanalske pristojbine). Po novem zakonu bi znašala leta 1927 — ko bo omejitve stanovanjskega zakona že prenehala — samo 24%. Kot podlago bo služila pa ne več najemnine iz let 1923 in 1924, temveč povšarna najemmina iz let 1925 in 1926. Hišni gospodarji bodo plačevali z letom 1927 pričenši torej po dvakrat ali trikrat več kakor sedaj, kakor je kdo ravno najemninno več ali manj povečal. Stanovanjski zakon si je država na ta način sama sebi v prid obrnila; hišnim gospodarjem bo od tega prav malo ostalo in ne bodo odtetani niti 30% ni pribitek, invalidski davek in komorska doklada.

Če bo gospodar oddal stanovanje iz treh sob — recimo kje na deželi — za letno najemninno 500 Din, bo moral plačevati davek najmanj od 900 Din. Vsaka soba se bo računila najmanj s 300 Din, pa če bo gospodar zanj toliko dobil ali pa ne!

Občna pridobnina.

Če je imel na primer sedaj kak roko-delec 2 pomočnika in mu je bil odmerjen da-

vek s 30 Din, je plačeval z državnimi pribitki 70 Din.

Po novem zakonu se mu bo računil čisti dohodek tudi pri pridobitini. Ta se bo vzel, kakor dosedaj pri dohodnini, a recimo prav nizko, na primer samo z 18.000 dinarjev. V tem primeru — ki je skoraj neverjetno nizek — se bo odmeril davek po čl. 61 s 5%, torej z zneskom 900 Din.

Pri trgovcih bo še huje, tam bo znašal davek 10%, torej dvakrat več. Na davek pridejo seve še vse mogoče doklade, poleg tega tudi invalidski davek in komorska doklada.

Dohodnina.

Ta je približno za dve tretjini znižana; zato bomo plačevali pa doklade nanje ter bomo zopet pri starem, ali bo pa še huje! Najlepše pa je to! Davčna oblastva bodo napravila predlog. Iz prakse vemo, da so taki predlogi velikokrat zelo pretirani. Naš zakon o osebnih davkih je določal ravno zaradi tega komisije, da so te dohodke po svoje ocenile. Davčno oblastvo je predlagalo kot dohodek — zapeljano po kakih denuncijantih — na primer 100.000 Din. Komisija je ta dohodek znižala lahko na poljubno vsoto, kakor je ravno mislila, da je prav, recimo na 30 tisoč dinarjev. — Po novem zakonu (čl. 124, odst. 3) bo smela komisija dohodek višje pač oceniti, recimo n. pr. na 180.000 Din, nižje pa ne, razen ako bi se dokazalo, da je predlog previsok. Da je pa dokaz v vseh onih primerih, kjer nima davčni obvezanec popolnega knjigovodstva, sploh nemogoč, to ve prav vsak, kdor je bil kdikrat član pri cenilnih komisijah.

Nove cenilne komisije bodo smele vselej torej samo lepo prikriti ali pa iti višje, nižje nikdar!

To so najlepše strani novega zakona, pa je še več takih! Če treba, postrežemo z njimi še nadalje.

Zdaj pa primerjajte s tem telegramom gosp. ministra dr. Žerjava shodu hišnih posestnikov v Ljubljani: »Zakon o direktnih davkih prinese Sloveniji velike olajšave!!«

Napilovanje italijanskega fašizma.

Koncem minolega tedna je fašistovska večina v italijanskem parlamentu izglasovala tri zakone, ki dajejo vladi neomejeno zakonodajno in izvršilno moč. Glasom prvega zakona more vlada izdajati »pravne določbe«, ki imajo takojšino in trajno zakonsko veljavo in ki jih ni treba predlagati parlamentu v naknadno odobritev. Drugi zakon pooblašča vlado, da odpusti vsakega uradnika, katerega hoče, ne da bi morala odpust kakorkoli vtemeljiti; ta zakon je naperjen proti nefašističnemu uradništvu. Tretji zakon pozakonjuje znani ukazni zakon o tisku, ki ga je bila izdala fašistovska vlada po Matteottijevem umoru, da je zadavila opozicijski tisk. Fašistovska večina je »rešila« vse tri zakone tekom par sej, a rešila bi jih bila tudi tekom ene same, ako bi bilo treba. Zbornična opozicija je ugovarjala in celo dva fašistovska poslanca — De Nobili in Benassi — sta v znak protesta odstopila. Toda kaj za to! Fašizem je dobil, kar je hotel: absolutno oblast v državi. Vojska in mornarica z aeronavtiliko so že neposredno podrejene Mussoliniju, ki ima ob ministrstvu v rokah, na vodilnih mestih so častniki, ki so udani fašizmu; milica je oborožena do zob in dobro plačana. Po pravici izkiva fašizem: »Kdo nam je v Italiji kos?!« V tem znamenju

se je tudi vrnil v Rimu te dni V. fašistovski narodni kongres. Govorili so med drugim de Vecchi, Farinacci in reški Hort-Venturi. Le-ta je govoril o Reki in Dalmaciji. Opozarjal je fašiste, da naj bodo tod posebno previdni, ker je prebivalstvo vsled neposrednega sosedstva z Jugoslavijo povečini neitalijanske narodnosti. Vlada naj gre Reki gospodarsko na roko. Dalmacijo pozdravlja v prepričanju, da bo njena bodočnost lepša od sedanjosti, kajti zgodovina Italije se ne zaključuje ne z aneksijo Reke ne s sporazumom v Firenzi. — Kongres je nato sprejel resolucije, ki pozivljejo vlado, da zaščiti zgodovinske italijanske interese na Jadranu, predvsem pa da obnovi Zadar, ki naj bo glasnik italijanskega na vzhodnem Jadranu. — Posebno značilen pa je bil zaključni govor Mussolinijev, ki se je topot zopet povzpela na vrhunc veliki besedi. Mussolini je rekel, da je fašizem dobro šolana armada, ki se ne stara. Kdor bi se hotel postati častni član fašistovske stranke, bi moral najmanj spisati drugo »Nebeško komedijo« ali odkriti šesti del sveta ali pa iznajti sredstvo, kako bi mogla Italija plačati svoje dolgeve Anglosakson. Oblast temelječa na sili, je po njegovem bolj moralna nego kak kompromis. Kateterske slabice zaničuje in so mu ljubši fašistovski napadaci. Osebo je star pristaš sindikalizma in fašizem mora vse svoje sile posvetiti organizaciji delavskih množic, ki naj končno pokopljejo liberalizem. Rim mora ostati središče Italije; Rim edini je bil, ki je ob Sredozemskem morju ustanovil imperij. — Ustava iz l. 1848. se mora prilagoditi novim razmeram. Vse državne ustanove se morajo pofašistiti. Parlament smo ukrotili. Izvršilna oblast je prva oblast v državi, a njej na čelu je kralj. Danes se mora vsak Italijan odločiti: ali je z nami ali proti nam. Bodoča generacija bo razdeljena v štiri razrede: vojske, iznajditelje, veleindustrije in delavce. Ti razredi bodo ustanovili veliki imperij. Naše geslo je: absolutna miselnost in praktična intransigenca in vsa oblast v rokah fašizma! Naš cilj je imperij! — Fašizem torej danes ne grozi več toliko svojim notranjim nasprotnikom, katere smatra za premagane, kakor napoveduje vojno bližnjim in daljnim sosedom. Še v sobotni parlamentarni seji je Mussolini brezobzirno zavrnil posl. Giunto, ki je z medklicem očital fašistovski vladi preveliko popustljivost nasproti Jugoslaviji v vprašanju luke Baroš. Tedaj je naglasil Mussolini, da bi se bila morala za rešitev Baroša Italiji Jugoslaviji napovedati vojna; a s svojo politiko, ki je bila itak vezana po rapalski pogodbi, je vlada dosegla novi procvit tržaškega trgovinskega središča. Onstran Snežnika žive Slovani in dalekovidna politika tega ne more prezirati. Kadar poslanci govorijo o zunanji politiki, naj pazijo na svoj jezik. — Tako je Mussolini še v soboto okrcal Giunto. Na kongresu je pa sam z mogočeno kretnjo razvil imperialistično zastavo, katere sulica je naravno obrnjena proti sosedom, in to v prvi vrsti proti Jugoslaviji. Vsekakor velikih Mussolinijevih kretnj ni jemati tako zares, saj so že sprico Mussolinijevih lastnih besed, da bi bil deležen najvišjega odlikovanja tisti, ki bi vedel svetovati kako naj Italija plača svoje inozemske dolgeve — naravno smešne. Mussolini se je dal pač zopet enkrat zanesti od svoje govorniške strasti. Vendar je pa vredno beležiti razvoj fašizma. Vsa današnja neomejena zunanja moč fašizma v bistvu ni tako jaka, kakor se zdi; zgrajena je na nasilju, ki se trajno nikjer ne more vzdržati. Tudi njen cilj, da po duhu in obliki uniformira celokupni, v svojih delih tako diferencirani kulturni narod, je nedosegljiv. Končno sloni vsa notranja moč fašizma na enem samem človeku — Mussoliniju: silen malik na lončenih nogah. Težko je pa seveda reči točno, kolika doba je

določena fašizmu in kakšni čini bodo še za znamenovali njegovo pol.

Po svetu.

Smrt vodje indijskih nacionalistov.

Po neki vesti iz Londona je v Dardžilingu (znano letovišče ob vzhodu Himalajev) umrl znani politik in vodja indijske nacionalistične stranke C. K. Das. Spočetka je bil Das pomočnik in sodrnik Gandhija, a ga je pozneje zapustil in sledil drugim indijskim politikom. Dočim oznanja Gandhi pasivni odpor proti Angležom in abstiniranje od javnega življenja, je Das zagovarjal ostro opozicijsko nalogo, ki naj bi z bojem v parlamentu izvojevalo Indijcem njihove pravice. Nenadna smrt Dasova je težko zadela kroge indijskih nacionalistov. Das je v boju za indijsko samostojnost potrošil celo svoje premoženje in je umrl kot največji siromak.

Papež proti fašistovskim nasiljem. V zadnji dobi so se po raznih krajih Italije znova pripetila fašistovska nasilja proti katoličanom in njihovim ustanovam. V Rimu so fašisti težko pretepli katoliške dijake, ki so se udeležili procesije sv. R. Telesa Ta nasilja je papež minoli petek na sprejemu romarjev iz Perugije ostro obsojal kot nečloveška, nekrščanska in neitalijanska in zahteval, da oblasti krivce kaznujejo.

Krvava sleparija za milijardno zavarovalnino. V Mödlingu se je pripetil tale neverjetni slučaj: Ravnaetlj Emil Marek, ki se peča z raznimi iznajdbami na polju elektrike, si je te dni med delom odeskal nogo v členkih. Po njegovi izjavi se je to zgodilo po nesreči, toda zavarovalnica Anglo-Dnaubia-Lloyd, pri kateri se je bil pred kratkim zavaroval za 400.000 dolarjev ali 28 milijard avstrijskih kron, ga obtožuje, da si je nogo odsekala namenoma, da bi prišel do ogromne zavarovalnine. Sodni zdravniški izvedenec prof. Haberna je izjavil, da je bila Marekova noga odsekana s tremi udarci in ne z enim. Marek, ki je že izven nevarnosti, izjavlja, da je izdeloval model dinamične »puniče«, ki bi jo uporabil pri električni svetlobni napeljavi in ki bi bila ustrojena tako, da bi posnemala človeške kretnje. Model je delal iz trdega lesa, v katero svrhu si je bil nabavil ostro krvniško sekuro. Le-ta mu je med delom izpodletela in mu z enim udarcem odsekala nogo. Priče pri tem ni bilo nobene. V stvari se je uvedla obširna preiskava. Zavarovalnica, pri kateri se je bil Marek zavaroval, bi bila — kljub pozavarovanju — uničena, ako bi morala Mareku izplačati le polovico — 14 milijard — zavarovalnine.

Zaroke v italijanski kraljevi družini. Italijanski listi poročajo, da se v italijanski kraljevi hiši v kratkem izvrše tri zaroke: Princzinja Mafalda se zaroči s princem Filipom Hensenskim, sinom princezinje Margarete Pruske, sestre Viljema II. Nevesta je stara 22 let, ženin 29. — Italijanski prestolonaslednik Humbert se zaroči z belgijsko princezino Lujizo, njegova sestra princezinja Ivana pa z belgijskim prestolonaslednikom.

Operna pevka postala redovnica. Italijanska operna pevka Rozina Storino, ki je zadnjič nastopila v pariški Komični operi, je vstopila v samostan.

Donatijev odhod v inozemstvo in Vatikan. Milanska »Unita« je te dni pisala, da je Vatikan potem filofašistov v poplarski stranki nasvetoval dr. Donatiju — kakor svoj čas don Sturzu — da naj se umakne v inozemstvo. Po posredovanju teh krogov je dr. Donati tudi dobil potni list. »Osservatore Romano« označuje to vest kot docela izmišljeno.

Nov denar bodo dobili Nemci in sicer kovane novce po tri marke, s Hindenburgovo glavo. Novec bo imel ime »Thalera«.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

»Nobenega dvoma več, nobenega dvoma ni več! je ponavljal Glenarvan. »Prav on je. »Britanija« je zapustila Callao 30. maja in 7. junija, teden dni po odhodu je izginila na patagonski obali. Glejte vso zgodbo v ostankih besedi, ki so se zdeli nerazložljivi. Vidite torej, prijatelji, da smo mogli veliko ugeniti. Kar zadeva stvari, ki jih ne vemo, mislim, da nam ostane le še ena: zemljepisne dolžine nam še manjka.«

»Saj nam je ni treba,« se je vmešaval John Mangles, »ko je pa poznana dežela. S samo širino si upam priti naravnost na kraj nesreče.«

»Torej vemo vse?« je vprašala lady Glenarvan.

»Vse, draga Helena, in bele lise, ki jih je izpralo morje, lahko nadomestim brez težave, kakor da mi narekuje sam kapitan Grant.«

Lord Glenarvan je zagrabil za pero in napisal ta-le listič:

7. junija 1862 se je potopil trojbornik »Britanija« iz Glasgowa na patagonski obali v južnem morju. Kapitan Grant in dva mornarja so se obrnili proti celini, kjer bodo ujetniki krvočelnih Indijancev. Vrgli so ta dokument pri 37° 11' zemljepisne širine. Prihitite jim na pomoč, sicer so izgubljeni.

»Izborno, izborna, moj Edvard,« je vzkliknila lady Helena; »če bodo ti nesrečniki še kdaj videli svojo domovino, naj se zahvalijo tebi.«

»In videli jo bodo,« je zatrdil Glenarvan. »Ta histina je preveč obširna, preveč jasna, preveč gotova, da bi se mogla Angleška le za trenutek pomišljati,

ali naj prihitijo na pomoč trem svojim otrokom, zapuščenim na pusti obali. Kar je naredila nekaj za Franklina in za toliko drugih, to bo storila danes za ponesrečence »Britanije«.

»Toda ti nesrečniki imajo brez dvoma svoje drage, ki objokujejo njihovo izgubo. Mogoče ima ubogi kapitan Grant zero, otroke — — —«

»Prav imate, draga lady, obvestiti jih hočem, da vse upanje še ni izgubljeno. Prijatelji, sedaj pa stopimo v kajuto na krovu, ker se bližamo pristanu.«

V resnici je »Duncan« rezal valove s polno paro; v tem trenutku je vozil ob obali otoka Bute in pustil na desni za seboj otok Rothesay z njegovim ljubkim mestecem, dremajočim v rodovitni dolinici; potem se je podal v ožino zaliva, pozdravil mimogrede Greenok in se ob šestih zasidral na vzhodu bazaltov peči dumbartonske, na kateri kraljuje slavni grad Wallace, škotskega junaka.

Tu je pričakoval gospo Heleno vprežen voz, da jo popelje z majorjem Mac Nabbsom v Malcolm-Castle. Glenarvan pa je poljubil mlado ženo in pohitel na brzovlak proti Glasgowu.

Preden je odpotoval, je izročil važno novico hitrejšemu slu, in brzojav je nekoliko minut potem prinesel uredništvu listov »Times« in »Morning Chronicle« naslednje obvestilo:

»Za pojasnila o usodi trojbornika »Britanija« iz Glasgowa, kapitan Grant, se obrnite na lorda Glenarvana, Malcolm-Castle, Luss, grofija Dumbarton, Škotska.«

Tretje poglavje.

Malcolm-Castle.

Grad Malcolm je eden izmed najbolj poetičnih v Highlandu; ponosno zre na lepo dolinico z vasico

Luss. Čiste vode lomonskega jezera izpirajo granit njegovih zidov. Ze od pamtiveka je last družine Glenarvanskih, ki je ohranila staro gostoljubnost iz časov Walter Scottovih junakov. Tisti čas, ko je strela škotsko socialna revolucija, je bil velik del podložnikov prisiljen, da se izseli, ker niso mogli plačevati visokih najemščin fevdnim gospodarjem. Nekateri so pomrli od lakote, drugi so postali ribiči, ostali so se izselili. Vseposod je vladal črn obup. Izmed vseh so edini Glenarvanski smatrali, da velja zvestoba za velike kot za majhne, in so ostali zvesti, dobri gospodarji svojim podložnikom.

Niti eden od teh ni zapustil rodnega krova, niti eden se ni oddaljil od zemlje, kjer so počivali njih pradedje. Vsi so ostali zvesti vazali. Tako je bilo mogoče, da je celo v takem času, v tem stoletju mrznje in ločitve, služničad Glenarvanskih štela same Škote, tako na gradu Malcolm kot na »Duncanu«; vsi so bili potomci Mac Gregorjevih, Mac Farlanovih, Mac Nabbeovih podložnikov, to se pravi, rojaki iz grofije Štirinig in Dumbarton: dobri ljudje, vdani svojemu gospodarju z dušo in telesom; nekateri izmed njih so še govorili gelščino stare Kaledonije.

Lord Glenarvan je bil neznansko bogat; svoje bogastvo pa je znal tudi dobro porabiti: za dobra dela. Njegova dobrosrčnost je bila še večja od njegove darežljivosti: bila je brezmejna, dočim mora darežljivost imeti mejo. Gospodar Lussa, lord malcolmski, je zastopal svojo grofijo v visoki zbornici. Ker ni skril svojega prepričanja, posebno pa, ker se ni hotel prilivovati hanoverski kraljevski hiši, ga angleški državniki niso nič kaj lepo gledali, posebno, ker se je držal izročila svojih prednikov in se odločno upiral, če so Angleži teptali stare škotske pravice.

(Dalje sledi)

Poravnajte naročnino za »Slovenca«!

Gospodarstvo.

Filijala državne hipotekarne banke v Sarajevu. Iz Sarajeva poročajo, da bo začela novoustanovljena podružnica Državne hipotekarne banke (prej Uprava fondov) poslovati še ta mesec. Tudi javljajo iz Beograda, da se ustanovi podružnica te banke v Zagrebu. Da bi se ustanovila podružnica te banke v Ljubljani, ni nikjer govora.

Nova banka v Srbiji. Medtem ko je pri nas konjunktura za ustanavljanje novih bank že zdavnaj minula, poročajo iz Jagodine, da se je tam ustanovila »Jagodinska kreditna banka« z malim kapitalom 1.250.000 Din.

Povišanje kapitala. »Nihag« d. d. ind. i trg. drvom, Zagreb (čegar delnice notirajo tudi na ljubljanski borzi) povišuje svoj kapital od 16 na 32 milijonov dinarjev.

Znižanje obrestne mere na vloge pri zagrebških denarnih zavodih. Zagrebški denarni zavodi (Slovenijo zanimajo sledeči: Prva hrvatska štedionica, Jugoslavenska banka, Slavenska banka) naznanjajo interesentom, da znižujejo s 1. julijem letno sporazumno obrestno mero za vloge, radi česar pri vlogah, vezanih na gotovo dobo, prestatne veljati dosedanja obrestna mera per skadence, medtem ko se zniža pri vlogah vezanih na odpovedni rok obrestna mera per skadence računajoč dan odpovedi od 1. julija 1925. za pol do 2 odstotka.

Vrnitev izposojenih vagonov. Iz Beograda poročajo, da je glavno ravnateljstvo železnice sklenilo, da se vsi vagoni, ki so si jih naše železnice prejele izposojile od raznih tujih železnice ali tvrdk, povrnejo do 31. decembra letos. Izposojeni vagoni se od 15. t. m. ne smejo več pošiljati v inozemstvo.

Nove delniške družbe. Zadnje čase je ministristvo trgovine in industrije izdalo veliko število dovoljenj za osnivanje novih delniških družb in za povišanje kapitala starih delniških družb.

Izvoz umetnih gnojil iz Češkoslovaške v Jugoslavijo. Kakor je zvedel »UTK« so češkoslovaške tvornice umetnih gnojil zaključile večje kupčije z Jugoslavijo, Grško in Bolgarijo. Na bolgarskih tržiščih so češkoslovaški fabrikanti že vpeljani, vendar izvoz v Bolgarijo zelo hitro narašča. V Jugoslavijo se izvažajo posebno superfosfat in sicer 16% za 115 ter 18% za 131 Din. Češkoslovaški superfosfat konkurira zaradi svoje kvalitete ne samo z jugoslovanskim produktom, ampak tudi z milanskimi tvornicami, ki so dosedaj dobavljale največ umetnih gnojil na Balkan.

Ruska državna industrija v prvi polovici leta 1924—1925. Ruski državni trusti objavljajo sedaj podatke o poslovnih rezultatih v prvi polovici poslovnega leta 1924—1925 (t. j. za dobo od 1. oktobra 1924. do 31. marca 1925.). Iz teh podatkov posnemamo, da je znašala produkcija premoga v prvi polovici leta 1924—1925. 8.100.000 ton napram 7.300.000 ton v prvi polovici 1923—1924. Zaposlenih je bilo pri kopanju premoga 140.000 delavcev. Nafta se je produciralo 3.250.000 ton (2.900.000 ton v prvi polovici 1923—1924) za 39.000 delavci. Premogovni industriji je dala država 11 milijonov rubljev (lani 14 milijonov rubljev). Nafta se je izvozilo 55 milijonov pudov (pud je 16,38 kg). Produkcija surovega železa je narasla od 300.000 ton lani na 527.000 ton letos, vrednost pa od 131 na

215 milijonov rubljev, število zaposlenega delavstva od 283.000 na 327.000. Čeprav se je prodaja železnih trustov razvijala ugodno, je država morala letos vendarle še doplačati trustom 18 milijonov rubljev, lani 27 milijonov. Zato pa ni več nobenih zastankov v plačah. Tekstilna industrija je 1924—1925 producirala v prvi polovici letos za 291 milijonov rubljev, lani za 170 milijonov, zaposlevala pa je 490.000 delavcev, lani 374.000.

BORZA.

24. junija 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.1425—2.1725 (2.150—2.180), London 280.70—283.70 (280.50—283.50), New York 57.64—58.44 (57.45—58.25), Pariz 2.7125—2.7625 (2.7125—2.7625), Praga 1.7115—1.7855 (1.71—1.73), Dunaj 8.115—8.235 (8.115—8.235), Curih 11.24—11.34 (11.22—11.32).

Curih. Beograd 8.875—8.975 (8.95), Pešta 0.007240—0.007270 (0.007250), Italija 19—19.10 (19.20), London 25.025—25.045 (25.035), New York 51.475—51.525 (51.5), Pariz 23.90—24.05 (24.20), Praga 15.20—15.30 (15.25), Bukarešt 2.325—2.425 (2.375).

Dunaj. Devize: Beograd 12.2475, London 34.49, Kodan 138.70, Milan 26.24, New York 709.35, Pariz 33.09, Varšava 186.05. — Valute: dolarji 706.20, lira 26.28, dinar 12.19, češkoslovaška krona 21.005.

Praga. Devize: Lira 125.13, Zagreb 58.50, Pariz 158, London 164.10, New York 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odst. inv. pos. 62.25 (den.); vojna odškodnina 220 (den.); Celjska posojilnica 200—205; Lj. kreditna 220—265; Merkantilna 102; Prastrediona 800—805; Kreditni zavod 175—185; Strojne tovarne 135 (bl.); Trbovlje 320—332; Vevče 100—110; Stavna družba 265—280; 4 in pol odst. kom. zadolžnice 20 (den.); 4 in pol odst. zastavni listi 20 (den.).

Zagreb. Hrv. eskomptna 103—103.50, Kreditna, Zagreb 104—106, Hipotekarna, Zagreb 56—56.50, Jugobanka 98—100, Prastrediona 800—805, Slavenska 67.50, Eksploatacija 28—29, Sečera 500—525, Gutmann 350, Slavonija 39—40, Trbovlje 320—350, Vevče 100, 7 odst. inv. pos. 62.50, vojna odškodnina 256—260.

Dunaj. Elektri. Živnostenska 74.7, Alpine 29.6, Greinitz 13.7, Kranjska industrijska 23.5, Trbovlje 41.6, Hrv. eskomptna 12.01, Leykam 13.7, Hrv. slav. hipobanka 6.55, Mundus 87, Slavex 15.3, Slavonija 5.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske pod mero, od 1 m napr., fco meja 2 vag. zakl. 480; letve, 25—50 mm, smreke, fco nakl. postaja 490—500; hrastove vozne deske, 43 mm — 2.65, 53 mm — 2.85, fco meja 1860 (den.); bukova drva, 1 m dolž, suha, fco nakladalna postaja 20 (bl.). — Žito in poljski pridelki: Pšenica Rosafe, fco Postojna trans. 375, 410; fižol prepelihar, orig., fco Ljubljana 250 (den.); ječmen srbski, 60 kg, fco Ljubljana 325 (bl.); korusa slavenska, par. Vinkovci 195 (bl.).

Gledališka umetnost.

Repertoire gostovanja članov ljubljanskega narodnega gledališča v Sloveniji: Murska Sobota 24. junija ob 8 zvečer: Misel. — Murska Sobota 24. junija ob 8 popoldne: Scampolo. — Murska Sobota 25. junija ob 8 zvečer: Vdova Rožinka. — Murska Sobota 26. junija ob 8 zvečer: Mladost. — Gornja Radgona 27. junija ob 8 zvečer: Golgota. — Šoštanj 28. junija ob 8 zvečer: Golgota. — Šoštanj 29. junija ob 8 zvečer: Mladost. — Slovenj Gradec 29. junija ob 8 popoldne: Scampolo. — Slovenj Gradec 30. junija ob 8 zvečer: Faun.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU.

Četrtek 25. junija: STAMBULSKA ROZA. Premij. Petek 26. junija: SNEGULJICA. Priredi deška osnovna šola v korist Podpornemu društvu revnih učencev.

Petek 26. junija: Ob 20: STAMBULSKA ROZA. B. Sobota 27. junija: STAMBULSKA ROZA. Ab. A. Nedelja 28. junija: UGRABLJENE SABINKE. — Zadnjič v sezoni. Pondeljek 29. junija: STAMBULSKA ROZA. Ab. C (kuponi). Torek 30. junija: STAMBULSKA ROZA. Ab. E (kuponi). — Zaključna predstava v sezoni.

Naznanila.

Sporod II. javne produkcije gojencev konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani, ki se vrši nocoj ob pol osmih v Filharmonični dvorani: Komzak: Narodna pesmica in pravljica ter Haydn: Otroška simfonija, igra šolski orkester pod vodstvom prof. Jeraja. Čajkovski: Arija Jeletskega iz opere Pikova dama, poje dr. Groyer Friderik. Novak V. A.: Spominski list, Gšens: Scherzov, igra na gosli šušteršič Vinko. Ravnik: Vasovalec, Lajovic: Ah, kako prešla mi je mladost, poje Benedik Stanko. Skrbabin: Preludij (samo za levo) in Borikijewitz: Nevihta, igra na klavir Orel Vladka. Čajkovski: Arioso iz opere Jolanta, poje Asejeva Marija. Suk: Ko je mamica še deklica, Novak: Intimna barkarola, igra na klavir Novakovič Božica. Mozart: Arija kraljice noči iz opere Čarobna piščal, poje Kocuvan Franja. Chopin: Variacije v b-duru, igra Vogelinski Marica. Solospve spremlja jo na klavirju konservatoristke Cop Milica, Valjalo Maria in Zarnik Zora. Začetek točno ob pol osmih zvečer. Vstop dovoljen le proti sporedu, ki se dobiva v pisarni Glasbene Matice od 9 do 12 in od 3 do 6 popoldne ter od 7 dalje v veži Filharmonične družbe. Mladini pod 14. letom je vstop prepovedan.

Pevski zbor »Ljubljanskega Zvonca« koncertira v soboto, dne 11. julija zvečer v Rogški Slatini, v nedeljo, dne 12. julija popoldne pa v Laškem.

V društvu »Soča« se vrši danes IV. občni zbor v salonu »Pri Levu« z običajnim dnevnim redom. Začetek ob 8 zvečer. Vabljeni so vsi člani društva.

Občni zbor prvega zbora Glasbene Matice v Ljubljani se vrši v petek 26. junija ob 20 v pevski dvorani Glasbene Matice, Vegova ul. 6.—II. Ob 19 odborova seja. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

Knjige in revije.

»Geografski vestnik.« Geografsko društvo v Ljubljani nas obvešča, da izide t dni v njegovi založbi 1. številka »Geografskega vestnika«, znanstvenega časopisa za geografijo in sorodne vede, ki bo izhajal zaenkrat dvakrat letno v obsegu 4—5 pol. Uredniki so: dr. V. Bohinec — Ljubljana; R. Savnik — Ljubljana in dr. I. Rubčić — Split.

Orlovski vestnik.

Ljubljansko okrožje je razposlalo odsekem lepake in vabila za orlovski dan v St. Vidu dne 5. julija. Odseki, ki morda niso prejeli pošiljate, naj takoj javijo okrožju; tisti pa, ki so jih prejeli, naj do sobote nalepijo vse plakate, vabila pa razdele. Vsi odseki naj se v predpripravih ravna strogo po navodilih v okrožnicah.

Orlovska ekspozitura Ljubljana (okrožja Kamnik, Ljubljana, Ribnica, Trbovlje, Vrhnika) ima celodnevno prireditev dne 19. julija v Kamniku, na kar opozarja vsa naša društva.

Moravče. Odsek Orel v Moravčah proslavi v nedeljo 28. junija petnajstletnico svojega obstoja. Popoldne ob 10 sv. maša za vse umrle člane odseka. Popoldne prireditev na sejmšču. Vsi prijatelji orlovstva iskreno vabljeni!

Pevski vestnik.

Kamniško pevske okrožje. Da ne bo nikakih zmešnjav sporočamo še enkrat, da bo naša letošnja prireditev dne 5. julija v Kamniku. Po pevske in tamburaških nastopih veselica.

Turistika in sport.

Na Kredarici bo služba božja 28. in 29. junija ob 8 jutraj. Na to se opozarjajo turisti, zlasti oni, ki mislijo prenočiti v Aljaževem domu in v Staničevi koči. Aljažev klub je preskrbel za sv. mašo za vse nedelje in praznike na Kredarici in sicer vedno ob 8 jutraj.

V Kamniški Bistrici bo sv. maša 29. jun ob pol 10. Tudi v nedeljo 5. julija bo v Bisti sv. maša ob istem času. Obiskovalci planin se prisojijo, da službe božje ne motijo.

Kolesarsko in motociklistično društvo Savj v Ljubljani priredi v nedeljo 28. junija popoldne izlet v Zg. Kašelj, katerega naj se udeležijo vsi člani in članice ter prijatelji kolesarskega športa. Zbirališče ob pol 2 na sv. Jakoba trgu.

Lovci in prijatelji strelskega športa imajo na razpolago vojaško strelišče v Ljubljani dne 25., 27. in 30. junija ter 2. in 3. julija od 17 do 19 v svrhu nastreljanja pušk. — Slovensko lovsko društvo.

Motoklub Slovenija priredi dne 28. in 29. junija pomladanske medklubne motociklistične in kolesarske dirke na Teznu pri Mariboru s sledečim sporedom: Dirka za motorna kolesa in kolesarje. — Dne 27. junija. Pozdravni večer pri Gambrianu ob 20. Dne 28. junija. Popoldne propagandna vožnja za automobile in motorna kolesa. Zbirališče na trgu Svoboda ob 11 popoldne. Pričetek tekem ob 14 na Teznu. 1. Pozdravna vožnja avtomobilov, motorjev in kolesarjev: 2 kroga. 2. Kolesarji juniorji: 3 krogi, 3 kolajne, prijavina Din 20. 3. Pomožni motorji do 125 cm cil. vseb.: 5 krogov, 2 kolajne, prijavina Din 20. 4. Izločilna dirka kolesarjev: 5 krogov, 3 kolajne, prijavina Din 20. 5. Izločilna dirka kolesarjev: 5 krogov, 3 kolajne, prijavina Din 20. 6. Motorna kolesa do 250 cm cil. vseb.: 7 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 20. 7. Motorna kolesa do 350 cm cil. vseb.: 10 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 50. 8. Motorna kolesa s priklopo do 600 cm cil. vseb.: 10 krogov, 1 častno darilo, prijavina Din 50. 9. Ghim-Khana vožnja za motorje: 8 točk, 1 častno darilo, prijavina Din 30 (ocenjuje se po točkah). 28. junija zvečer komerz pri Gambrianu. — Dne 29. junija 1925. Popoldne treniranje dovoljeno do 10. Pričetek tekem ob 14. 1. Glavna dirka kolesarjev: 5 krogov, 1 častno darilo, 2 kolajni, prijavina Din 20. 2. Motorna kolesa do 500 cm cil. vseb.: 20 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 50. 3. Parna dirka (dirka v pari) kolesarjev: 10 krogov, 2 častni darila, 4 kolajne, prijavina za vsakega vozača Din 20. 4. Motorna kolesa do 750 cm cil. vseb.: 20 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 50. 5. Motorna kolesa do 1000 cm in preko cil. vseb.: 30 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 50. 6. Motorna kolesa s priklopo preko 600 cm cil. vseb.: 20 krogov, 1 častno darilo, 2 plaketi, prijavina Din 50. 7. Glavna tekma za prvenstvo Slovenije, dopustna vsem kategorijam za vse klube v Sloveniji: 50 krogov, 1 častno darilo, venec s trikoloro, prijavina Din 50. 8. Kilometerska dirka z letnim startom za motorna kolesa: a) brez in b) s priklopo za najboljši čas dneva. 1 častna diploma. 9. Ghim-Khana vožnja za automobile (dame in gospodje): 8 točk, 1 častno darilo, prijavina Din 200. — Razdelitev daril pri Gambrianu ob 20. — Prijavnine in propozicije za prireditve so vsem interesentom na razpolago vsak dan do inkl. 26. junija med 19. in 21. uro v klubovem lokalu hotel Miklić, Kolodvorska ulica. — Odbor.

Naročajte »Slovenca«!

Zahvale.

ZAHVALA. Ravnateljstvo deške in dekliške meščanske šole v Trzinu se vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je gostovanje z igro »Kraljčina« z mrtvim srcem v Kranju dne 20. junija 1925 tako lepo obneslo, kar najiskrenejše zahvaljuje, imenoma g. dekanu Koblarju za prepustitev dvorane, požrtvovalnim koleškam z go. Znidaršičevo na čelu, tvrdkam Glassner in Glanzmann, C. B. Mally, Debevo za prevoz iz Trzina v Kranj in nazaj; vsem, ki so posodili obleke ali karkoli, pa jih ni moglo imenoma navesti. Napravili ste deci krasen dan, to naj je najlepše plačilo; še enkrat: Vsem hvala lepa! Letos odpade baš radi igre »Kraljčina« z mrtvim srcem običajna vidovodnaska akademija, pač pa napravi šola kot vsako leto svojo vidovodnasko razstavo risarskih in drugih izdelkov, ki se otvori v soboto ob 10 popoldne in ostane odprta tudi v nedeljo do 7 zvečer. Cenjeno obištnost se vabi, da si razstavo ogleda in preeni napredek svojih otrok. Vstopnine ni. Proslavijo pa otroci Vidovdan na slovesen način dne 27. junija ob 9 v šolski telovadnici. Tudi na to proslavo ima vsakdo prost vstop in bo dobrodošel. Po slavnosti se razdele izpričevala. — Ravnateljstvo.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 150 ali vsaka beseda 30 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znanol!

Iščeta se

za drž. kmetijsko šolo v St. Jurju ob j. 2. blazepkonjar in kuhinjski delica. Nastop takoj. — Plača po dogovoru.

SPREJME SE

ZENSKA MOČ, katera zna šivati in za pomagati v trgovini. Hrana in stanovanje v bliži. Ljubljana, Karlovska c. 4.

2 **DIJAKA** se sprejmeta na brano in stanovanje za šolsko leto 1925/26. — Naslov v upravnistvu »Slovenca« pod št. 4124.

2 **DIJAKINJI** (dijaka) ali učenci se sprejmeta v splošno dobro oskrbo. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4126.

SODI

železni, pocinkani, novi — ugodno naprodati. **A. LAMPRET,** Ljubljana, Krekov trg 10.

UČENEC

primer. šolsko naobrazbo, se sprejme v modni trgovini **L. KETTE** v Ljubljani.

ABITURIJENT

realne gimnazije išče za posredniške instrukcije v vseh predmetih. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 4095.

Išče se pošten, zdrav

SAMSKI HLAPEC kateri ima veselje do konj. Starost 25—35 let. Istotam se išče priden fant k goveji živini, starost od 14 let. — Pojasnila daje uprava lista pod št. 4114, in g. Franc Repanšek, Zg. Domžale 149.

Velika, registrirna

BLAGAJNA 6 števec, električni pogon 220 V, 1 predal, v dobrem stanju, naprodati. — Ponudbe na upravo lista pod št. »Registrirna« št. 4072.

Išče se

izvežban hotelski portir. Kje, pove uprava tega lista pod št. 4122.

PRIKROJEVALKO,

direktrice za izdelovalnico perila, ženskega in moškega (samo prvotno moč), se išče. — Ponudbe na upravo lista pod »Perilo« št. 4094.

Mala družina išče marljivo, pobožno, košije

deklet

ki bi znala dobro kuhati in pripravljati lažja hišna dela. Plača dobra. Ljubica Hlinič, Osljak L. Aleksandrova ulica 1, št. 20. 4128

Skrumno

sohico išče gosposdična, ter bi na željo isto odsušila. Ponudbe pod »Takoj« na upravo lista.

S 4. julijem SE **ODDA** v vili ob cesti na Rožnik v bližini mestnega vrta

STANOVANJE

obstoječe iz dveh solnčnih sob z veliko teraso, kopalnico, kuhinjo in predsobo. Ponudbe na upravo lista pod: »Lep razgled« 4035.

V vili ob cesti na Rožnik v bližini mestnega vrta se odda velika, novo

MEBLIRANA SOBA

s solnčno lego. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. »Solnčno« št. 4036.

Več stanovanj

za zamenjavo pri »Posredovalec«, Sv. Petra c. 23, I.

Proda se takoj zaradi opustitve gostilne več gostilniškega in kuhinjskega inventarja, namiznih prtov, servietov, ter tudi pohištvo itd. v dobrem stanu po nizki ceni. — Naslov pove uprava lista pod št. 4087.

ODDA se takoj prostorno

skladišče

v bližini drž. kolodvora, z dvigalom. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. »Skladišče« št. 4131.

»WERTHEIM«

BLAGAJNE in **JEKLENE** denarne **OMARE** za vzi-danje priporočila Ljubljanske komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova 18.

STENICE, ŠCVRKE,

PODGANE in **MIŠI** najradikalneje pokonča najstarejši Oblastveno koncesijonirani zavod, Stritarjeva ulica 7, III. n.

Steklene omare in pult pripravi za juvelirje ali boljše trgovine

naprodati. Ogleda se lahko Krekov trg 10, pritličje, desno.

MOŠKO KOLO

v dobrem stanju kupim takoj. — Čepin, Ljubljana, baraka pri Kol. tovar. I-19

BOKS - ČEVLJE

visoke, moške kakor ženske, najboljše kvalitete, po 185 Din. razposilja in prodaja »Konkurencija«, Ljubljana, Zgornja šiška. — Na zalogi vse vrste čevljev, navadnih kakor pletenih sandal, itd. po najnižji ceni.

KOLESELJ

nov, posebno lep, lahak; — zapravljenček, malo rabljen, z ojnatiimi osmi; — moško kolo »KINTA«, decimalna **TEBETNA**, nova, ceno naprodati pri »Konkurencija«, Ljubljana, Zgornja šiška.

PREKLIC.

Podpisani izjavljam, da nisem za nikogar plačnik, bodisi kdorkoli. — **ANTON JERIHA**, vrtar drž. umobolnice na Studencu. 4060

POZOR, KMETOVALCI in OBRTNIKI!

Prevozni mlini za domače mleje (pogon 2—3 KS) so na ogled in prodajo pri: **PODBOJ**, Sv. Petra c. 95.

GOSTILNO

vzajem v najem v prometn. kraju na deželi, z vsem inventarjem, s primer. stanovanjem in kletmi, takoj ali s 1. oktobrom. Ponudbe na upravnistvo lista pod št. »Dobra gostilna« št. 4068.

TRGOVSKI LOKAL

v Ljubljani, se išče. Event. se prostor na svoje stroške preuredi. Ponudbe na upravo pod: »Lokal« št. 4073.

POZOR, Amerikanci!

HISA, zidana, v dobrem stanju na Dolenskem, tik žel. postaje, blizu mesta, cerkve in šole, vrt in veliki sadovnik, ugodno naprodati. — Naslov pri upravi pod 4010.

KOSTANJEV

taninski les

kupujem vsako množino — sveži ali suh, na vseh doleni, postajah. Ponudbe na upravo lista pod št. »Tanin« 4105.

Inserati v »Slovenca« imajo popoln uspeh. — Inserirajte v njem!

SRAJCE ZA GOSPODE